

KAITSE

AXEL
ROSMANN

KODU

No 4

1936. a.

30 senti

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja: kolonel J. Maide
telefon 451-94.

Tegev toimetaja: kapten A. Truuvere
telefon ametis kv. 156-a,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu peastaap.
Kaastrõõ arvatakse tasu alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaamiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00—12.00.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: ä üks lehekülge teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti äärel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-mised 60 kr.

Nr. 4

1936

SISUKORD:

Andkem kaine otsus!

A. Kivirõhk: Rahvuskogu kokku!
Kuidas toimub eelolev rahvahääletamine.

Oska kõnelda!

Toomas Kivi: Ga Pa taliolümpia ületab kõik!

E. M.: Langevarjud.

Võistlusretk Zakopanesse.

Riigivanema nimeline teatesuusatamine.
Noorte Kotkaste Kalevi malevkond
5-aastane.

Hetkk: Elu hind.

*Igale perenaisele hea
ja odav õmblusmasin*

Võistlemata odava hinnaga ostate

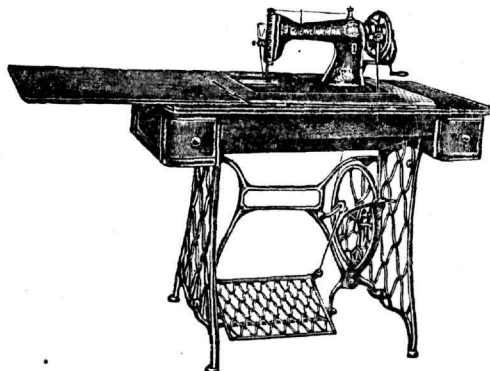
Nõuk. Vene õmblusmasina
„Goschweimaschina“

Nõuk. Vene õmblus-
masinad

on valmistatud kõige
paremast materjalist,
parimate asjatundjate
juhatusel, on vaikse,
kerge käiguga ning tee-
vad peene, ühetasase
õmbluse

„Goschweimaschina“
masinad

on enne turulesaatmist
põhjalikult proovitud ja
võistlevad julgesti maa-
ilma parimatega.

Tagavaraosad saadaval kõigis müügikohtades.

Esindaja Eestis:

M. NARITS & Ko

Tallinn, V. Posti 5, tel. 446-68

MÜÜGIKOHAD:

O.-ü. Esto-Muusika, TALLINN, Viru 2
TARTU, Aleksandri 2
PÄRNU, Rüütli 41
VILJANDI, Lossi 14

Aug. Taal, VÖRUS, Tartu tän. 15
Petserimaa üh.-pangamaja, PETSERIS
Joh. Tibbing, NARVAS, Joala 15
M. Ellert, RAKVERES, Tallinna tän. 16
Järva Majandusühisus, PAIDES
A. Schmidt, JÕHVIS
V. Schmidt, TAPAL
H. Känd, RAKKES
A. Koomann, LIHULAS
Vennad Neumannid, TÕRVAS
J. Goldberg, AHJAS
Pärnu Majandusühisuse osak., VIGALAS
A.-s. „Bergmann“, KURESSAARES
Majandusühisus, LAIMJALAS
„ JÕGEVAL

Leitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 4

Talinnas, laupäeval, 15. veebruaril 1936

XII aastakäik

Kinnistagem jaatava vastusega eeloleval rahvahääletamisel endid jäävalt pärisperemeesteks oma maal!

Kui sadas jälle värsket lund.

Foto N. Nylender

Andkem kaine otsus!

Rahvuskogu kokkukutsumine on kodurahu pandiks

Eeloleval vabariigi kaheksateistkümnendal sünnipäeval ja üks päev enne ning pärast seda — 23., 24. ja 25. veebruaril — astub meie vaba hääleõiguslik kodanikkond jälle kord valimiskastide juure, et seekord anda suure tähtsusega otsust — kas tahame kindlustada püsivat, tasakaalukat demokraatlikku korda või jääda edasi põhiseaduse juure, kus rahva õigusi on liigselt piiratud.

Eeloleval otsusel on erakordne ja suureulatusega tähtsus meie rahva ja riigi tuleviku kohta. Nüüd, kus me ligi kaks aastat oleme elanud rahu, võib meie rahvas rahulikult kui kunagi varem kaaluda oma sammu ja tahtmisi.

Valitsus on riigi ja rahva majanduselu edukalt ja asjalikult juhtinud. Parteidevaheline sissivõitlus on pandud seisma, ja see ei saa enam lõhkuda ning lagastada meie tööka ning edasipüüdliku rahva ühtlustunde kasvut. Kodaniku tundeil mängimine, kihtide üksteise vastu üleskihutamine, rahva meeleolude üleskrüvimine — selles kõiges on tehtud hädava jaline paus, mis on annud mahti rahuneda ja kaineneda, et nüüd uuesti ja kaine mõistusega otsustada, misugune riigikord on meie rahvale ja riigile tõeliselt õnnistuseks ja sobiv.

Tahtes, maksu mis maksab, vabaneda eelmisest põhiseadusest, mis loodi väheste riigimehlike kogemustega ja suurest sõjast ning revolutsioonist otsustavalt mõjutatud Asutava Kogu poolt ning mis andis rahva riigikogu ja parteide meelevalla alla, rahvas oma viimasel hääletamisel kaldus teise äärmusse. Praeguse põhiseadusega ta andis piiramata võimu riigivanemale. Kuna mõlemad põhiseadused loodi rahututel aegadel, siis jäi kuldne kesktee kindlustamata.

Et rahva vabadusi ja riikliku elu tasakaalu uuesti, kuid kindlamalt, panna maksma, ongi praeguse põhiseaduse praegune täitja — meie vana hallpäine riigivanem K. Päts — otsustanud rahva kutsuda hääletama, kas viimane tahab uuesti ja asjalikult kindlustada oma õigusi. Rahvas peab 23., 24. ja 25. veebruaril s. a. antud otsusega võtma tagasi protestihoos nii ettevaatamatult ja kaalumatult äraantud õigused ning tulevase rahvuskogu kaudu neid kindlustama uues põhiseaduses, mis loob korra, kus äärmustesse sattumine on võimatu. Korra, kus rahva poolt ametisse kutsutud riigipea, selle vastutusel töötav valitsus ja rahva ning kutsete poolt valitud rahvaesindused saaksid töötada rahu, üksteist täiendades ja tasakaalustades.

Meil kõigil peab eelseisval rahvahääletamisel olema meelegi kindlust, et seekord juba mitmeti kaalutumat ja kainemat otsustada, missugust korda me vajame, ja selle parema korra saavutamiseks tuleb meil anda oma hää. Meil peab olema usku meie praeguse riigivanema, kaitseväge ülemjuhataja ja nende lähemate kaastööliste ausesse tahtesse, et tulevane rahvuskogu saab olema selleks pandiks, mis kindlustab uue korra rajamise ja püsiva kodurahu jaluseadmise meie riigis.

Meie praegune riigivanem — see elupõline võitleja eesti rahva vabaduste, õiguste ja majandusliku ning kultuurilise tõusu eest — tahab põhiseaduse parandamisega oma rahvale puhtast südamest soovida ainult head. Ta ei taha võimu enesele hoida ja enesele kindlustada, see tal ju ongi, vaid ta tahab Eesti riikliku elu seada normaalseisse roopaisse, et meie noore riigi edaspidine saatus areneks rahulik, seadusepärane ja vabaduste õitsengu suunas.

Vana, raskes võitluses halliks läinud, mees, kes pole kartnud ei tsaari, punaste ega ka saksa vanglaid ja kes just rahvuspoliitilise võitluse pärast on mõistetud surma ning kes on olnud põgenemas, on kaugelt juba niivõrd eluküps, et ta ei juhi rahvast oma isikliku võimu huvides, vaid rahva parema tuleviku pärast. Ta ei mõtle ainult ärevale tänapäevale, vaid elutargalt tahab ka tulevasteid rajada ning kindlustada.

Eesti demokraatlikus riigis jäägu pärisperemeheks rahvas, kelle saatust juhtigu tasakaalustatud võimuga riigipea, valitsus ja rahvaesindus — see on riigivanema võitluslipp, mida ta eelseisval rahvahääletamisel tahab viia võidule. Läheme siis kõik temaga kaasa ja hääletame rahvuskogu kokkukutsumise poolt! Tehku igaüks oma otsus kainelt ja paremas usus meie riigi tulevikku. Ärgu keegi uskugu neid kahtluse ja vaenu külvajaid ning sosistajaid, kes kas isikliku viha, kadeduse, endise parteilise kuuluvuse, isikliku ebaõnne või muu tõttu praegu püüavad maha laita riigivanema suureulatuselist ettepanekut. Praegune aeg nõuab üksmeelt, et rahulikult saaks areneda meie riiklik elu.

Iga hääleõiguslik kodanik täitku oma kodaniku kohust ja mingi hääletamisele! Kontrolligu igaüks kohe, kas ta on hääletajate nimestikus, sest muidu võib tema hääle sel tähtsal hääletamisel minna kaduma. Olgu igaüks tähelepanelik, et ta õigesti hääletaks ja hääletamisedeli õigesti alla kriipsutaks.

Armsad kodukaitsjad!

Oleme 10 aasta jooksul koondanud oma ridadesse tuhandeid ärksaid naisi, kes on valmis oma parimat taht ja energiat rakendama meie riigi ülesehitamisel ja kaitsmisel.

Praegusi erakordseid aegu arvestades on riiklikud küsimused ja meie kodumaa saatuse ja paremale järjele tõstmine meie endi käes. 23., 24., 25. veebruaril asub eesti rahvas jälle kord ise oma saatust määrama. Sellest ettevõttest võtab osa ka kaitseliit ja naiskodukaitsese. Meie read on distsiplineeritud. Iga kodukaitsese naine teab, et kui riik ja rahvas meid kutsub, siis oleme „alati valmis“ ja pooldame ning toetame rahvuskogu kokkutulemist.

MARI RAAMOT,
naiskodukaitsese esinaine.

RAHVUSKOGU KOKKU!

Elame mitmete väliste kõrgepingeliste tungide vahel. Iga uus päev võib tuua üllatusi. Kui tahame olla nende üllatuste vastu valmis — peame olema sisemiselt ja väliselt tugevad. Sisemine tugevus sõltub suurel määral aga riigi tervest põhiseadusest.

1920. a. 21. dets. kehtima pandud põhiseadus oli raske ajastu sünnitus. Olime vabamenud võõra rahva surve alt, vabadus tundus magusa viljana, mida taheti maitsta võimalikult palju. Seepärast valati ka põhiseadus niisugusesse vormi, milles vabadus tunduks täielisemana. Pealegi oli meie tollekordseil rahvaesindajail kogemusi vähe, ja nii sattus põhiseadusse vigu ja vääratusi. Ja need on end meie valusalt kätte maksnud, on loonud ummiku riigi valitsemises, nagu seda ennustas juba meie rahuisa Jaan Poska.

Kõikvõimsa riigikogu asemele andis 1933. aasta rahvahääletusel vastuvõetud põhiseadus kõikvõimsa riigivanema. Teame, et kehtiv põhiseadus on halb, on niisama haige kui eelmine. Tema hääletamisel ei olnud rahval täit vabadust, massikired olid lõkkele süüdatud ja nõnda oli takistatud kaine otsustamine. Kuid nüüd võime ütelda, et rahvas toimis siis paratamatusega. Ei olnud teist teed siserahu loomiseks ja riigivalitsemise umbsõlme katkeraimiseks.

Tänu meie praegustele tasakaalukaile riigijuhtidele on see põhiseadus võimaldanud neil seadusepäraselt riiki välja juhtida toorkordsest raskest majanduslikust ja poliitilisest

kriisist. 2 aastat on olnud rahunemise ja ülemineku ajaks, õieti ettevalmistuseks uue kindla rahvavalitsusliku korra loomiseks.

Et luua uus parem riigikord, mis tasakaalustaks võimu, väldiks võimalikke hõõrumisi ja tõkestaks killunemise, selleks tuleb luua uus põhiseadus. Praegu ei ole aga selle väljatöötamiseks orgaani. Nii on siis meie kogenud riigivanem pöördunud rahva poole esitisega — anda volitus rahvuskogu kokkukutsumiseks, kes siis töötaks välja uue läbi ja läbi demokraatliku põhiseaduse. Rahvuskogule ajutiseks võimu üleandmisega ei kitsenda rahvas oma võimu, nagu seda mõnede poolt pahahtlikult sedastatakse, vaid rahvas otsustab siin, kuidas ja missuguste abinõudega tuleb luua võimalusi põhiseaduse õgvendamiseks. Sajad tuhanded kodanikke ei saa ju ise põhiseadust välja töötada. Ja see võimalus rahvuskogu kaudu on kindlaim ja õigeim tee, on paratamatu tee, on proovitud ja kasutatud sellaseiks toiminguiks ka teistes kultuurriikides.

Õeldakse, et see volitus on liiga suur. Sellele tuleb vastata kindla eiga. Riigivanem on ju oma ettepanekus rahvale rahvahääletusel annud võimaluse rahval anda kindlad raamid ja põhimõtted, milledesse peab rahvuskogu valama uue põhiseaduse.

Need põhimõtted kindlustavad täieliselt rahva võimu kui peremehe õigused ja osa riigis ja tagavad tervevaimulise ja tasakaaluka põ-

hiseaduse loomise. Rahvuskogule langeb osaks ainult valada paragraafidesse need rahva poolt kaasa antud rahvavalitsuslikud põhimõtted.

Tema kaudu jõuame praegusaja igatseta-
vaimale lõppsihile — rahvavalitsusliku riigi-
korra uuesti rajamisele teadlike ja asjatund-
jate käte läbi. Rahvuskogu saab nii
rahva õiguste kaitsjaks ja rahva
kui suveräänse võimu ajutiseks
tõlgendajaks. Ühtlasi kannab ta
ka suurt vastutust rahva ja tule-
vaste põlvede õiguse ja eluaseme
kindlustamise ees. Rahvuskogule kind-
lustatakse puutumatus ja rahuliku töö võima-
lus. Ka sünnib see suur töö rahva silmade
ees ja avaliku arvamise teadmisel.

Oleme eestlase pikal elueal
otsinud oma rahvale õigust. Prae-
gune põhiseadus annab meid juhi-isanda ja
käskija kätte, keda seniste aegade ni
ei ole veel sünnitanud eesti ema, vähemalt ta
ei ole pääsenud veel tarvitama oma vägivaldset
võimu vaba eesti rahva üle. See võimalus tuleb
kaotada.

Meie ei ela mitte ainult ajali-
selt, vaid aegadele. Seepärast
tuleb seda elu kindlustada õig-
laste asutuste ja rahvale hinge-

omase põhiseaduse kaudu. Selle
andmisele kutsub meid rahvahää-
letus 23., 24. ja 25. veebruaril. Kel-
lele meie rahvas on kallid, seetu-
leb kaasa neil päevil riigivanema
ettepanekuga.

See rahvahääletus on meie rah-
vusliku au küsimus, sest ta näitab, kas
oleme küpsed oma riigielu juhtimiseks rahu-
likele ja püsivale radadele.

See on meie rahva saatuse kü-
simus, on meie eluaseme kindlustamise kü-
simus sellel maakamaral, mille oleme tuhat-
kordselt lunastanud oma töö, higi ja verega.

Rahvahääletus on teine vaba-
dusvõitlus, sedakorda mitte rel-
vade, vaid ainult meie targa mõis-
tuse ja otsustamise abil. Sel puhul
loidus, kõhklus ja väärarvamine
peavad kaduma. Olgem üksmeel-
sed, siis ei pääse võõrad meie va-
hele.

Uus põhiseadus toob kodurahu
eestlaste maale!

Selle loomiseks vajame rah-
vuskogu!

Edasi Eesti valgema tuleviku
nimel!

A. Kivirähk.

KUIDAS TOIMUB EELOLEV RAHVAHÄÄLETAMINE

Rahvahääletamise kord ja hääleõigus- liku kodaniku õigused ning kohused

Riigivanem 8. jaanuaril s. a. otsustas esitada
eesti rahvale otsustamiseks rahvahääletamise
teel rahvuskogu kokkukutsumise. Selle
rahvuskogu ülesandeks oleks vastu võtta pa-
randusi maksvas põhiseaduses või tarviduse
korral välja töötada ning vastu võtta uus
põhiseadus.

Maksva põhiseaduse põhjal võib viimast
muuta ainult rahva tahtel või rahva
poolt rahvahääletamise kaudu antud volitusel.
Kui riigivanema esitus eeloleval rahvahääletu-
sel saab enamuse, siis on tulevane rahvuskogu
volitatud parandama praegust põhiseadust.
Rahvuskogul on siis rahva usaldus selleks suu-
reulatuseks tööks.

Kuna põhiseaduse järgi „riigivõimu kõr-
gemaks teostajaks Eestis on rahvas ise oma
hääleõiguslike kodanike näol“, siis eeloleval
rahvahääletamisel võib rahvas vabalt anda

otsuse, kas ta tahab muuta praegust
põhiseadust ja kas ta volitab selleks
töök oma esindajana rahvuskogu. Kui rahva
enamus annab jaatava vastuse, siis asu-
takse peatselt rahvuskogu kokkukutsumisele
ning siis juba järgmisel talvel on meil uus ning
kõigiti põhjalikumalt läbikaalutud põhiseadus.

Eelolev rahvahääletus toimub 23., 24. ja
25. veebruaril s. a. Et hääleõiguslikele ko-
danikele anda juhiseid rahvahääletamise kor-
rast, siis alljärgnevalt avaldame tarvilisi and-
meid rahvuskogu kokkukutsumiseks antud
rahvahääletamise seadusest, mis riigivanema
poolt on antud 8. jaanuaril s. a., ja täiendavaist
otsuseist.

Rahvahääletamise ringkonnad ja jaoskonnad.

Kogu vabariik jaotatakse rahvahääletamiseks
neljateistkümmesse valimisringkonda,
mis hääle äraandmiseks jagatakse jaoskondadesse.

Kas Teile kui hääleõiguslikule kodanikule on saadud nimeline tunnistus ja hääletamissedel? Kui ei — siis nõudke neid õigeaegselt välja kohapeal- selt hääletajate nimekirja pidavas asutusest.

Iga maakond ühes selle administratiivpiiridesse kuuluvate linnadega moodustab iseseisva valimisringkonna, välja arvatud Tallinna, Tartu ja Narva linnad, mis ka moodustavad iseseisvad valimisringkonnad.

Jaoskonnad määrab rahvahääletamise peakomitee nii, et ükski hääletaja ei asuks hääletamisruumist eemal võimalikult üle 5 kilomeetri. Kaitseväelased hääletavad koos kõigi teiste kodanikega.

Kellel on hääleõigus.

Igal hääleõiguslikul kodanikul on rahvahääletamisel üks hääl.

Hääleõigusest jäävad ilma need kodanikud, kes seadusjõusse astunud kohtuotsusega on mõistetud sunnitööle — kümne aasta jooksul pärast karistuse kandmise lõppu, — ja vangimajja üle ühe aasta — viie aasta jooksul pärast karistuse kandmise lõppu. Peale nende veel kodanikud, kes seadusjõusse astunud kohtuotsusega on mõistetud süüdi rea kriminaalseadustiku raskemate paragraafide vastu, kuigi kergema karistusega kui eelpool märgitud. Ka neil pole hääleõigust viie aasta jooksul pärast kohtuotsuse seadusjõusse astumist. Siis on veel hääleõigusest nõudmeelsed ja pillajaks tunnistatud isikud.

Rahvahääletamisest ei saa osa võtta kodanikud, kes rahvahääletamise ajal on vahistatud sellekohaste seaduste alusel.

Asutused, kes toimetavad rahvahääletamist.

Rahvahääletamist toimetavad rahvahääletamise peakomitee, ringkonnakomitee ja jaoskonnakomisjonid.

Peakomitee ülesandeks on rahvahääletamise üldise käigu järele valvamine, juhatuskirjade andmine, korralduste tegemine rahvahääletamise materjalide valmistamiseks ja korralikuks laialisaatmiseks, tagajärgede lõplik kokkuvõtmine ja väljakuulutamise ning tarviliste krediitide korraldamine. Peakomiteesse on määratud esimehena peaministri asetäitja K. Eenpalu, abiesimehena kohtuminister J. Müller, liikmeina Tallinna linnapea J. Soots, Harju ajutise maavalitsuse esimees P. Männik, kohtuministeriumist nõunik J. Kleesment ja siseministri abi E. Maddisoo. Peakomitee asjaajamine toimub riigikantslei kaudu.

Ringkonnakomiteede ülesandeks on jaoskonnakomisjonide määramine ja nende tegevuse järele valvamine, omavalitsuste korrapärase tegevuse kohta antud protestide läbivaatamine ja otsustamine,

hääleõiguslike kodanike arvu teatamine peakomiteele, antud häälte arvu kokkuvõtmine ja hääletusmaterjalide edasisaatmine peakomiteele. Ringkonnakomiteed koosnevad peakomitee poolt määratud juhatajast, selle asetäitjast ja vähemalt ühest liikmest.

Jaoskonnakomisjonide ülesandeks on hääletamissedelite vastuvõtmine ja esialgne üelugemine oma jaoskonnas, kusjuures tuleb ka kindlaks teha maksvusetuks tunnistatud häälte arv, märkides maksvusetuks tunnistamise põhjused. Pealeselle tuleb kõik saadud andmed ja materjalid viivitamata saata edasi ringkonnakomiteele. Jaoskonnakomisjonid koosnevad ringkonnakomitee poolt määratud juhatajast ja vähimalt kahest liikmest.

Hääleõiguslikud kodanikud olgu nimekirjas.

Rahvahääletamisest saavad osa võtta need hääleõiguslikud kodanikud, kes seisavad omavalitsuste ja kaitseväeosade poolt peetavais alatistes valimise nimekirjades, mis täiendatakse ja parandatakse rahvahääletamise peakomitee poolt määratud tähtjaks. Valimise nimekirjadesse kantakse need, kes eelnimetatud tähtjaks on asunud elama vastavasse hääletamisjaoskonda, on paigutatud vastavasse väeosas või on saanud hääleõiguslikuks. Nimekirjadest kustutatakse kodanikud, kes on lahkunud seks tähtjaks eelnimetatud jaoskonnast või väeosast või on kaotanud hääleõiguse. Keegi ei või nimekirjas olla rohkem kui ühes jaoskonnas.

Nimekirjad pannakse avalikult välja vastavais omavalitsuse või väeosas ruumides. Iga hääleõiguslik kodanik, kel on õigus nimekirjas olla, kuid kes sealt on välja jäetud, on õigustatud igal ajal nimekirja koostavalt asutuselt nõudma enda viivitamata võtmist nimekirja. Hääleõigus tuleb sellasel korral tõestada dokumendiga. Õigus nõuda nimekirja võtmist lõpeb kaks päeva enne rahvahääletamise esimest päeva.

Kuidas toimub rahvahääletamine.

Rahvahääletamine toimub hääletamissedelite isikliku äraandmise teel nende kodanike poolt, kes tähtjaks on võetud hääleõiguslike nimekirjadesse, kusjuures õigus hääletada on ainult selles jaoskonnas, kus kodanik on võetud nimekirja. Mõjuvaid põhjusil võib hääletada ka mujal sama ringkonna jaoskonnas, kuid siis peab hääletaja nimelisel tunnistusel olema vastav märkus sellelt omavalitsuselt või väeosalt, kus kodanik on nimekirjas.

Hääletamisedelid, mille kuju määrab peakomitee, peavad olema väliselt kujult ühesarnased. Eraviisil valmistatud sedeleid ei või tarvitada. Sedeleil on rahvahääletamisele tuleva esituse tekst ning selle all kaks ruudukest sõnadega „poolt“ ja „vastu“. Kriipsutades alla sõna „poolt“ tähendab hääletaja, et ta on rahvahääletamisel oleva esituse poolt; kriipsutades alla sõna „vastu“ tähendab hääletaja, et ta on esituse tagasilükkamise poolt. Siis paneb hääletaja sedeli ümbrikku, mille ta on saanud jaoskonnakomisjonilt ja mis peavad olema ühesugused, läbipaistmatud, ilma mingi märkuseta ja märgitud peakomitee templiga.

Linna-, alevi- ja vallavalitsused ning kaitsevæeosad saadavad mitte hiljem kui kolm päeva enne esimest hääletamispäeva igale nimekirjas olevale kodanikule kätte nimelised tunnistused ühes hääletamisedelitega. Kel neid on õigus saada, neid aga saanud ei ole, see võib neid nõuda eelnimetatud asutustest veel enne esimest hääletamispäeva. Sedeleid on komisjonist saada ka hääletamise ajal.

Hääled lastakse vastaväiselt pitseeritud kastidesse. Igas hääletamisruumis korraldatakse hääletamise saladuse kindlustamiseks üks või mitu eraldatud kohta, kus hääletaja teiste kodanike juuresolekuta võib panna ümbrikku oma sedeli. Jaoskonnakomisjoni istungid on avalikud. Hääletamispäeval kuulutab komisjonijuhataja komisjoni istungi avatuks ta liikmete ja selleks ajaks kokkutulnud kodanike juuresolekul. Juhataja vaatab järele, et hääletamiskastid oleksid terved, tühjad ja ühe avausega, paneb kastid siis pitseseri kinni ja kutsub kodanikke hääli andma. Hääletamisruumides toimetakse ainult hääletamist.

Komisjoni juhataja valvab selle järele, et hääletamisruumides kogu hääletamise ajal oleks täieline kord. Korrarikkujad kõrvaldatakse viivitamata. Hääletamisruumidesse ei lasta relvastatud isikuid ja joobnuid. Juhatajal on korrarikkumiste puhul õigus nõuda abi politseilt või kaitsevæelt.

Hääletamine algab 23. veebruaril kl. 9 homm. ja kestab kl. 9-ni õhtul. Ka 24. veebruaril on jaoskonna komisjonid samal ajal avatud, kuid 25. veebruaril kl. 9-st homm. kuni kl. 4-ni päeval. Kodanik, kes ilmub hääletama, peab esitama nimelise tunnistuse või kahtluse korral ka isikutöestuse dokumendi. Tema ilmumise kohta tehakse nimekirjas märkus ja antakse talle tembeldatud ümbrik. Pärast ümbriku saamist läheb hääleõiguslik kodanik eralda-

tud kohta, kus ta paneb sedeli kriipsutatult ümbrikku. Tagasi tulles annab ta ümbriku kinnikleebitult jaoskonnakomisjoni liikmele, kes selle tema nähes laseb kasti.

Esimesel ja teisel päeval suletakse hääletamisruumide uksed õhtul kl. 9. Pärast seda võetakse sedelid vastu ainult neilt, kes hääletamisruumidesse ilmusid enne tähendatud aega. Kui sedelite äraandmine on lõppenud, pitseerib juhataja kastide avauseid kinni, kõik lahkuvad ruumist, see pannakse pitseseri kinni kuni järgmise päevani ning ustele asetatakse vahid. Kolmandal päeval lõpetatakse kodanike sisselaskmine hääletamisruumidesse kl. 4 p. l. Pärast uste sulgemist võetakse sedelid vastu ainult neilt, kes enne ruumidesse ilmusid. Kui sedelid ka neilt hääletajailt vastu võetud, kuulutab juhataja hääletamise lõppenuks ja tema korraldusel avatakse ruumide uksed uuesti.

Hääle lugemine.

Nüüd võivad kõik soovijad sisse tulla ja jälgida hääle lugemist. Esmalt loeb komisjon üle avamata ümbrikud. Kui ümbriku arv ei ühtu kodanike arvuga, kelle ilmumise kohta on tehtud märkus hääleõiguslike nimekirjas, siis protokollitakse see. Pärast seda avatakse ümbrikud.

Maksvusetuks tunnistatakse sedelid, mis väliselt kujult pole seaduslikud, mis eraviisil on valmistatud, millele kodanik on kirjutanud alla või milles leidub tunnuseid, mille järgi võib otsustada, kes hääletaja on olnud. Samuti tunnistatakse maksvusetuks sedelid, mida ümbrikku on pandud ühest rohkemal arvul ja kui nende sisu ei ole sama; on nende sisu aga sama, loetakse maksvaks ainult üks neist. Sedelite maksvuse küsimuse otsustab kahtluse korral jaoskonnakomisjon hääleteenamusega, kusjuures hääle poolenemisel otsustab juhataja hääli.

Kõige selle kohta, mis jaoskonnakomisjonis toimub istungi avamisest kuni lõpuni, koostatakse protokoll, kuhu tähendatakse eraldi kõik juhataja korraldused, komisjoni otsused, hääletajate teadaanded, „poolt“ ja „vastu“ allakriipsutatud sedelite arv ja maksvusetuks tunnistatud sedelite arv ühes maksvusetuks tunnistamise põhjuste märkimisega. Protokollile kirjutavad alla komisjoni juhataja, liikmed ja kõik koosolijad, kes seda soovivad.

Jaoskonnakomisjonide protokollid koos hääletamismaterjaliga saadetakse viivitamata ringkonnakomiteele, kes need läbi vaatab ja nende järele ringkonna kohta määrab kindlaks

---

Kas Teil on täieliselt selge eeloleva hääletamise siht ja hääletamise tegelik käik?
Kui ei — siis pöörduge juba täna asjalike ja teadlike kaaskodanike poole selgituse saamiseks.
Ärge laske end viia eksiteele pahatahtlikest sositajaisi.

---

maksvate poolt ja vastu antud sedelite arvu. Ringkonnakomiteede protokollid koos kõigi materjalidega saadetakse edasi peakomiteele.

Rahvahääletamise tagajärgede üldkokkuvõte.

Rahvahääletamise peakomitee teeb üldkokkuvõtted üle riigi ringkonnakomiteede protokollide põhjal ja määrab lõplikult kindlaks poolt- ja vastu-sedelite arvu.

Riigivanema esitus loetakse rahva poolt vastuvõetuks, kui esituse poolt on sellest rahvahääletamisest osavõtjate enamus.

Rahvahääletamise tagajärgedest kuulutab peakomitee „Riigi Teatajas“ ja selle kuulutuse avaldamisega lõpevad peakomitee volitused.

Süüteod rahvahääletamise vastu.

Rahvahääletamine on vabade kodanike kõrgeima õiguse avaldamise või-

malus. Et kindlustada korda, rahu, kodanike hääletamisvabadust, erapooletust ja õigeid tulemusi, näeb rahvuskogu kokkukutsumiseks antud rahvahääletamise seadus ette mitmesuguste süütegude eest terve rea mitmesuguseid karistusi. Neid on aresti- või rahatrahvist kuni vangimajatrahvini mitte üle 3 aasta või isegi sunnitööni mitte üle 6 aasta.

Need valjud karistused peavad hoiatama neid vastutustundeta isikuid, kes võib-olla tahaksid rikkuda rahulike hääletajate vabadust või ajada nurja hääletamise rahulikku käiku. Iga isamaaliselt mõtlev kodanik, kes rahvahääletamises näeb rahva kõrgeima tahte vaba avaldamise võimalust, püüab kindlasti hoiduda kõigest, mis segaks korda ja hääletamise tulemusi.

Andku eelolev rahvahääletamine meie rahva parimast tahtest õiglane otsus.

OSKA KÕNELDA!

Tulles vastu kohtadelt avaldatud korduvatele soovidele toome alljärgnevas kirjutuses kokkuvõtlikke näpunäiteid kõnekunsti tehnika kohta.

Kõnekunst on vana kunst, juba vanast ajast loeme ajaloos kuulsaid kõnelejaist-kõnekunstnikest. Nagu iga asi areneb ja edeneb, samuti on ka kõnekunst ajaajooksul arenenud ja edenenud ja on välja kujunenud terve rida kõnetehnika reegleid ja tehnilisi võtteid.

Vaadeldes kõnet lähemalt näeme, et kõne jaguneb kahte ossa: 1) väline vorm ja 2) sisu.

Kõne välise vormi juures tuleb panna tähele, et kõne oleks grammatiliselt õige. Grammatiliselt ebaõige kõne mõjub kuulajaskonnale halvavalt, iseäranis praeguse noorsoo juures, kes valdab täielist grammatilist keelt, jätab säärane kõne nigela mulje.

Pealeselle peab hoiduma tarvitamast võõrkeelseid sõnu, mida kõnelejalilt sageli ohtrasti kuuleme, eesmärgiga, et kuulajaid nende sõnadega nii-öelda „tummaks lüüa“ ja teiseks sellega oma teadmisi eriti alla kriipsutada. Kuid siinjuures peab märkima, et võõrkeelsed sõnad, eriti vanema põlve inimestele, jätvad mällu tühja koha, mille tagajärjel kõne neile muutub katkendlikuks ja arusaamatuks. Kõne vorm peab olema ka lihtne ja selge. Sageli kuuleme kõnelejaid, kes oma kõnes armastavad palju keerutada. Alustatakse ühest asjast rääkimist, siis aetakse asi segamini, keerutatakse ja keerutatakse ja lõpuks tullakse asja juure jälle tagasi. Säärase keerutamise juures kuulaja sageli unustab üldse, millest alul jutt oli, ja tagajärg on see, et kõne on palju kaotanud oma mõjust. Siinjuures peab märkima ka veel seda, et säärase keerutamise juures võib ka seda juhtuda, et kõneleja ise kaotab „kõnelõnga“ ega tea isegi, millest alul rääkis, kuhu jutt pooleli jäi. Säärane keerutamine on

seletatav sellega, et kõnet tahetakse ajada pikaks. Kuid siin peab aluseks võtma tõde, et lihtne keel ja kõne mõjuvad kuulajaskonnale alati hästi, tuleb öelda seda, mida tahetakse, otsekoheselt ilma mingisuguse kunstliku keerutuseta.

Kõnes tarvitatav keel peab olema kujukas. Et saavutada kujukust, selleks tuleb tarvitada võrdlusi ja näiteid. Võrdluste ja näidete varal selgitatud kõne jääb kuulajaskonnale kergesti meele ja on arusaadav. Näitena sellest võime tuua, kuidas Jannsen omal ajal rahvale telegraafist seletas. Jannsen ei hakanud maarahvale seletama telegraafi tehnikat, sest siis oleks olnud enam-vähem kindel, et maarahvas sellest midagi aru poleks saanud, vaid Jannsen tarvitas väikest võrdluspildikest ja seletas rahvale: „Vaadake, asi on nii, et kui sa seal sabast pigistad, siis ta eest kohe karjub, samasugune lugu on ka telegraafiga, kus traat ühendab kaht kaugel olevat linna.“ Selle pildikese abil saavutas Jannsen, et rahvale jäi mällu telegraafist teatav ettekujutus, ja rohkem tal ei olnud tarviski. Nägematute ja arusaamatute asjade juures tuleb seletada rahvale alati seda neile tuntud elementide abil, lihtsalt, mitte kunagi aga langeda teaduslikesse targutlusisse.

Järgmine nõue on kõne piltlikkus. Kõne piltlikkuse all meie mõistame seda, kui kõneleja oma kõne selgitamiseks ja arusaadavamaks tegemiseks tarvitab pildikesi. Pildid olgu võetud harilikust elust, s. o. kuulajaskonna elu-olu kohaselt, sest siis on neist ka loodetud mõju. Võõrsilt võetud pildid ja pildid, mis ei ole kooskõlas kuulajaskonna elu-oluga, ei avalda mõju, sest neil puudub side kuulajaskonna vaimueluga. Et piltide abil saavutataks soovitatavat mõju ja et nad ühtlasi kaunistaksid kõnet, tuleb tingimata pildid võtta selle inimmassi vaimuelust, kellele kõneldakse. Ei

ole mõtet tuua linnainimesele pilte maaelust ja ümberpöördult.

Kõnekunsti tehnikas tuleb arvestada kaht tegurit, s. o. kõnelejat ja kuulajaskonda. Kumb neist omab suurema tähtsuse? Kindlasti peame ütleva, et viimane, s. o. kuulaja. Kuulaja on see, keda me tahame võita, kellele tahame läheneda ja keda tahame panna mõtlema ja uskuma sedasama, mida meiegi mõtleme. Et kuulajat võita enda poole, selleks meie kõne peab olema lihtne ja ladus, et kuulajal oleks kõnet kerge kuulata, nii-öelda „ära seedida“. Kõne koosneb ju lauseist ja viimased omakorda sõnadest. Et kõnest saadaks kergemini aru, selleks peab lause olema lihtne ja lühike, sama reegel maksab ka sõnade ja muidugi üldiselt kogu kõne kohta. Pikad sõnad ja laused ununevad kergesti ega avalda kuulajatele soovitud mõju. Pikk kõne mõjub masendavalt ja väsitavalt inimesele, ja kui inimene on juba füüsiliselt väsinud, siis on ka ta vaim väsinud. Väsinud mällu ei jää aga midagi kauemaks püsima, — unub, ja tagajärg on see, nagu oleksime oma kõne pidanud tühjale saalile. Põhimõte — ärge piinake ega tüüdake kuulajaid pikkade kõnedega, vaid hoidke nad evelil ja vaimustuses, siis on teie kõnest ka midagi kasu.

Kõne teise tähtsama ja suurema osa moodustab selle sisu. Sisu järgi jagunevad kõned kahte suuremasse liiki: tundekõned ja mõistusekõned. Nimetatud liigitus on vastavalt inimesile, kes jagunevad samuti tunde- ja mõistuseinimesiks.

Tundekõne sisus käsitletakse peamiselt näiteid, pildikesi jne., mis leiavad vastukaja tundeinimese tunnetuses.

Mõistusekõnes, seevastu, käsitletakse peamiselt väiteid ja tõendusi, mis leiavad vastukaja inimese mõistuses.

Kõneleja peab jõudma selgusele, missuguse kuulajaskonnaga tal on tegemist, et siis vastavalt kõnelda kas tundekõnet või mõistusekõnet. Pole mõtet kõnelda tundekõnet mõistuseinimesele, sest siis ei leia see kõneviisi teed kuulaja võitmiseks.

Kui vaadelda kõnet kui ettekannet, siis jaguneb see kolme ossa: 1) sissejuhatus, 2) sisu — teema, millest kõnelema, ja 3) lõppsõna.

Sissejuhatus on kuulajaskonna ettevalmistamine kõneks, tähelepanu juhtimine järgnevale kõnele. Samuti ka kõneleja ei saa kohe kõne teemast kinni hakata, vaid ta peab selleks paari-kolme lausega looma vajalise tee ja vastava meeoleolu.

Kõneleja asudes teema juure peab seda käsitama teatavalis piires, mõtudes. Kõneleja ei tohi kunagi kalduda teemast kõrvale. Loomulikult tuleb ju tuua igasuguseid näiteid ka väljaspoolt kõne teemat, kuid sealjuures peame panema tähele seda, et see ei kerkiks esikohale, ei võtaks kaua aega, vaid näite toomisest tuleb jälle otsekohe oma teema juure tagasi minna. Vastasel korral näib, nagu oleks kõneleja eksinud, ta kõne ei oma kindlat mõtet.

Et kõnet mitte nii järsku, „paugu pealt“, lõpetada, selleks on mõeldud lõppsõna. Lõppsõna ei tarvitse olla pikk, vaid tuleb paari-kolme päevakohase lausega lõpetada.

Kõne juures võiks veel märkida seda, et ei ole tarvis kärkida ega paukuda — peab püüdma tarvitada rohkem sugereerivat mõju. Kärkimised mõjuvad ainult mõne üksiku passiivse isiku peale, kuna haritud masile jätavad halva mulje. Oma mõtet ei saa kunagi sundida kuulajaskonda omaks võtma, vaid me peame sisendama kuulajaskonnale propageeritavat.

Lõpuks mõne sõnaga lühidalt praktilisi näpunäiteid kõnelejaile.

Kõneleja välimus peab olema korralik, meestel — habe aetud, juuksed korralikult kammitud jne. Korralikkuse all ei pea aga mõtlema viimast moekarjet, mille mõju igatahes on halvav. Peame tarvitama keskteed — lihtne ja mehine olgu kõneleja.

Hääl peab olema rahulik, siiski väikeste tõusude ja rõhkudega, kuid kunagi ärgu olgu kriiskamist ega karjumist, mis võib isegi rikkuda kõneleja hääle. Kõnemat häält tarvitada ainult oma vastasrinna mahasurumiseks, vaigistamiseks.

Kui hääl on ära, siis tarvitada leiget ja magusat teed, mis mõjub häälepaelte pehmendavalt. Loputada-kuristada kurku soolalahuga (1 lusikatäis soola klaasi vee peale), mis ergutab ja karastab häälepaelte ilanahku.

Enne kõnet pole soovitatav süüa, sest veri koondub siis rohkem seedimisorganidesse, mille tagajärjel peaju ei saa küllaldaselt verd, mis omakord vähendab peaju mõtlemis-tegevusvõimet.

Enne kõnet tuleb kindlasti magada korralikult, et olla täiesti välja puhunud ja värske.

On väga soovitatav, et kõneleja oleks kuulajaskonnale nähtav, selleks tuleb tarvitada kõnetoole. Kui kõnelejat ei nähta, siis jääb ka kõne rohkem taha-plainele.

Kõne toon olgu rahulik, mitte üleolev. Üleolev kõnetoon tekitab vastiku, ebasümpaatse tunde.

Kõnes mitte tarvitada toorust ega riivata kuulajaskonna tundeid.

Vaidluste puhul tarvitada ausaid võtteid ja reegleid, mitte aga teisi maha teha ega mustata.

Väga soovitatav on kõnes tarvitada — muidugi, kel seda on — naljatooni-humoori, mis tõmbab kuulajaskonna lähemale, teeb kõneleja nagu oma meheks. Humoori ei tohi aga mitte väga palju tarvitada, sest ega kõne ole ometi mõni piibujutt.

Eksituste puhul tuleb jääda rahulikuks, mitte langetada segadusse, näidates sellega, just nagu peakski see nii olema.

Vastuhüüete puhul, mis teinekord ajavad kuulajaskonna naerma, ennast mitte lasta segada, parem juba ise ka kaasa naerda.

Kõne sisu olgu alati päevakohane.

Kõne olgu enam lühike kui pikk. Lühike, värske ja sisurikas kõne mõjub alati hästi.

Pole kunagi soovitatav kõnet pähe õppida ega ka mitte maha lugeda, vaid tarvitada meelespidamiseks väikest konspekti — kava.

Lõpuks peab tähendama, et kui tahetakse saada heaks kõnelejaks, siis peab seda alati harjutama ja tuleb pidada kõnet seal, kus vähegi võimalik.

GA PA

TALIOLÜMPIA ÜLETAB KÕIK!

Sakslaste meisterlik režii ja kõigi kiitus. — Spordi suur osa rahva löögivõimsuse suurendamisel. — Tehnika saavutused uue iluna. — Peale raadika kaugenägemine! — „Kraft durch Freude“ hiiglahall. — Päike ja olümpiatuli

*Kiri «Kaitse Kodu'le»
Garmisch-Partenkirchenist*

Kõigi maade ja rahvaste ajalehed ja ajakirjad toovad teateid ja kirjeldusi 4. taliolümpiast, mis praegu pidamisel Garmisch-Partenkirchenis. Kõigis nendes kirjeldustes üksmeelselt antakse au ja tunnustust Saksa suurorganisaatorlikule saavutusele nüüdse taliolümpia korraldamise alal. Kõlab rohkesti kiitust Saksale, vaatamata sellele asjaolule, et muudes Saksamaasse puutuvates küsimustes suhtumine mõnes riigis võib olla või on teissugune.

Prantslased, 12 aasta eest Chamonix'is korraldatud 1. taliolümpia peremehed, on ehtsas vaimustuses nüüdsest taliolümpiast. Ja selleks leidub küllaldaselt põhjust, sest kaheistkümnelt aastaga on taliolümpia, eriti nüüd, sakslaste korraldatuna, kujunenud mitte paar-korraldada, vaid — võh — kordadeasi — teha — endisest paar-kümmend korda ulatuslikumaks sündmuseks. Nüüd võib taliolümpiat oma suuruselt pidada juba võrdseks või isegi suuremaks esimestest pärast-maailmasõjajärgsetest suveolümpiatest.

Sakslased taliolümpia korraldamisel ilmutasid meisterlikku režii. Kogu kava teostumine toimub ainulaadse täpsusega. See mõjus paiguti otse jahmatama panevalt. Veelkordne tõestus sellele, millist võrratut oskust sakslased omavad suurte pidustuste toimepaneks.

Saksa riigijuht Adolf Hitler ilmunult Ga Pa'sse taliolümpia avamisele suutis selgelt märgatavalt kõita seda suurt sakslaste hulka, kes ligi 50.000-pealise hulgana oli ilmunud suusastaadionile. Führer oli ümbritsetud tema lähematest ohvitseridest SS-i (rahvussotsialistliku kaardiväe) ja SA (pruuni-armee) meestest. See asjaolu kõige selgemal kujul ilmutas suurt, vägagi suurt, tähtsust, mida rahvussotsialistlikul Saksamaal omavad kaitseorganisatsioonid. Kõikjal mujalgi Ga Pa's näeb rohkel arvul mehi kaitseorganisatsioonide vormiriietuses, mis viitab ei miskile muule kui sellele, et taliolümpiaigi korraldamine seisab Saksas väga lähe-

Eesti meeskond kogunenuna sammumiseks suusastaadionile taliolümpia avamisele. Eesti lippu kannab Eesti Panga direktor J. Rosenfeldt. Eestlaste järel näha Soome meeskond

dal riiklike kaitsejõudude tugevdamise muudele üritustele. Saksamaal on kiirel teel oma enne-maailmasõjajärgse, õigemini öelduna, veel palju suuremgi tugevuse ja võimsuse saavutamisele. See on päris selge — mitte üksnes sakslaste eneste rohketest sellesulistest kõnelustest, vaid otse silmnähtavalt. Ning rahva tugevdamise protsessi on suuremal määral kui kuski mujal Lääne-Euroopas rakendatud sport, mis peab tõstma rahva tervislikku olukorda ja ühes sellega löögivõimsust.

Palju ja põhjendatult on kõneldud, et olümpiamängud on praegu selleks sinepiivaks, millest peab välja kasvama igavene rahu maakera kõigi rahvaste vahel. Kuid selle kõrval jääb ikkagi, vähemalt praegu, tõeks, et olümpiamängud omast kohast võivad tähendada ka ettevalmistumist sõjale, seda vähimalt nii suures ja võrdses osas, kui kaitseorganisatsioonide liikmeid ja noorsõdureid valmistatakse ette füüsiliselt, mitte relvatehniliselt.

Et kaitseorganisatsioonid muude võistlejatega võrrelduna omavad taliolümpial esmajärgulise koha, ilmneb sellestki, et kõigi rahvaste võistlejate defileel iga rahvuslipu järel kohe esindajate, kes oma ülesannetelt on pealikuteks, taga sammuvad esimestena kaitseväge patrullsuusatamise võistlustest osa võtvad

Pärast esimest olümpia-suusasõitu. Keskul esimene Eesti naisolümpiaatleet pr. Karin Peckert-Forsman, temast paremal E. Päsmel

meeskonnad. Alles nende järele tulevad kõik teised, otsekoheselt mitte kaitsejõududesse kuuluvad võistlejad.

*

Moodsat tehnikat ja selle avaldusi on Ga Pa's näha külluslikult. Öeldakse, et moodne tehnika on Garmisch-Partenkirchenile annud täiesti erilise näo. Ja kõiki neid tehnilisi saavutusi defineeritakse kui uut ilu. Seda ta ka on. Tavaliselt ollakse küll üllatatud, kui insener, kes kuiv-asjaliselt on väljas otstarbekohasuse ja ainult otstarbekohasuse saavutamisele, seekõrval ühtlasi saavutab ka kunstiliselt mõjuvat. Kuid sellest öieti ei peaks olema üllatatud, kuna see on ju loomulik. Me teame ja tunneme ju kõik, et mida tehniliselt-täiuslikum on vedur, auto või lennuk, seda mõjuvamaks osutub ta ka esteetilisest vaatevinklist. Üldiselt konstateeritakse, et midagi sarnanevat on maksev ka kõigi nende tehniliste ehituste ja sisseseadete kohta, mis Ga Pa's on kerkinud otsekoheselt või mitte otsekoheselt seoses olevatena taliolümpiaga.

Suurepärase kunstjää-staadion, veel suurepärasem suusastaadion, mis omal alal tähendavad maailmrekordilisi saavutusi. Kujutatagu ainult ette, kui meil, näiteks, oleks 10.000 inimest mahutav kaetud tribüüniga jäästaadion ja see ainult talviseks kasutamiseks — ning sedagi üksnes jäähoki ja iluuisutamise alal!

Jäähoki võistlused toimuvad ka igal öhtul, päris pimedas, algusega kell 9. Kuid valgust, muidugi kunstlikku, on ülejatkuvaltki. Paljud prožektorid puistavad külluses laiaili hõbedaselt valget valgust, milles jäähoki liitrit tagaajavate mängijate uiskudest tõusev

lumepulber säätendab fantastilisena tundvalt. Jäästaadionil on suur, neljakandiline torn, mille peegelklaaside taga raadiomehed kogu maailma tarvis kõnelevad mikrofonidesse võistluskirjeldusi. Neid kuulavad mitte enam kümned tuhanded, vaid kümned miljonid inimesed. Ning telegramme, telefonirepontaazi — palju on seda! Mitmetel ajalehtedel on kohal oma erilennukid. Rohkesti tööd on pilditelegraafil, sest see on veel kiirem ja ühtlasi odavam kui lennukid. Saksas juba praegu raadio kõrval töötavad kaugenägemisasaatjad. Ning suvel, kui Berliini staadion on täidetud 100.000 pealtvaatajast, antakse kaugenägemist Berliinis avalikel platsidel. Seal rahvahulga võivad staadionist kaugel olemal peaaegu üheaegselt staadionil olijatega mitte üksnes kuulda, vaid ka näha pinevamaid ja huvitavamaid momente staadionil toimuvast.

*

Garmisch-Partenkircheni tsentrumis sammudes on raske kujutella, et viibid väikeses mägestikukuurordis. Ga Pa tundub selle asemel hoopis millegi muuna, tavatu olümpialinnana. Jaamas seisab lõputult pikana näiv rida punasevärvilisi Mitropa magadivaguneid, mis on öökorteriteks suurtele külalistele. Sellele lähedal asetseb eriline abirong, „Hilfszug Bayern“, kus rahvahulkadele peale muu valmistatakse toitu. Peajaama lähedal asetseb ligi 3000 m kõrgusele Zugspitz'ile lähemale viiva mägestiku- (elektri- ja köis-) raudteejaam. Mägestikuraudtee vagunid on helesinised, moodustades kirka kontrasti Mitropa punastega. Jaamahoones voolab inimesi sisse ja välja. Tohutud kohvrite-virnad ja terved suuskade-riidad. Tänavatel autotoidid, alustades pisimatest kuni pikkade, sihvakate, lakist läikivate kabriolettideni. Sinna juure kõige moodsamad suurekerelised, kuid siiski voolujoont omavad autobused. Kõik see lakkamatult liigub vooluna, seisvaid punkte selles voolus on üksikuid. Ning mitte üksnes staadionidele, vaid ka kõigile platsidele ja tänavatele ülesseatud valjuhääldajatest kõlab teadaandeid, võistluste käigu kirjeldusi, näpunäiteid jne.

On ehitatud uusi suuri hooneid ja peale selle hulganäha uusi laudadest barakkehitusi. Need viimased siiski ei jäta midagi võlgu oma nägususele. Viimaseks suursaavutuseks oli määratu, mitu tuhat inimest mahutava halli valmishitamine mitte pikema aja kui kümne päevaga. Töö käis 10 ööd-päeva vahetpidamatult ja siis oli see suurhall valmis. Saksa valitsuse esindajad on selle halli nii kiiret valmishitamist nimetanud Saksa tööliskonna imetöök. Hall kuulub Saksa uuele suurorganisatsioonile, mis kannab nime „Kraft durch Freude“, s. t. „Jõud rõõmu läbi“. See organisatsioon, mis ka kuulub Saksa kaitsejõudusid arendavate koosseisu, harrastab sporti ja rändamist. Viimasena mitte üksnes kodumaade, vaid ka välismaade tundmaõppimist. Rännatakse lennukitel, laevadel, rongidel, autobustel ja endastmõistetavalt ka jalgsi. Tore oli „K.

Meie kõikide parema ja rahuliku tuleviku kindlustab jaatav vastus rahvahääletamisel.
Ja meie anname selle!

d. F.“ halli ees Ga Pa's näha suurte, kõige moodsa-
mate autobuste rida, milles üksikuid oli väga iseloo-
mustavate nimedega, nagu näiteks üks suur helesini-
ne, voolujooneline autobus nimega „Reiselust“.

Taliolümpiale tõmmatakse Saksa valitsuse poolt ka kehvemaid kodanikke, kellel ilma valitsuse soodustusteta oleks tulnud eemale jääda kaasaelamisest suurele sündmusele, mis Saksas nii pea uuesti ei kordu. Laialdasematele rahvamassidele antavateks soodustusteks on hinnaalandused sõidul ja peale selle odav toitlustamine. Selle viimase osasse kuuluvana on mainida, et „Kraft durch Freude“ äsja valminud hiigelhallis antakse mängude kestusel süüa 50.000-dele töölisele. Hiigelhall, mis moodustub suurest saalist ühes rõdu-
dega, on igal õhtul rahvast puupüsti täis. Liitritelised savikannud õllega laual, selle juure veel „Bockwursti“ sinepi ja saiaga. Saali keskel lava, kus toimuvad rahvapärased ettekanded. Mõnusat meeleolu on alati küllaldaselt.

Halli ees lipud, suured punased haakristi-lipu kangad. Nende juure rohelised vanikud. Pealeselle 5 olümpiarõngast ja 28 taliolümpiaast osavõtva rahvuse lipud. Kogu Ga Pa on peale kõige muu veel lippude-meri, kui nii võib öelda.

Rahvusvahelise olümpiakomitee esimeheks on belglane, krahv Baillet-Latour. See mees on vana ja hallide juustega, kuid kõigest sellest hoolimata noorusliku, otse väga noorusliku ja värske olemusega. Olümpiamängud on suunatud kogu maailma nooruse koondamisele ja nii on ka rahvusvahelise olümpiakomitee esimehe kogu elu pühendatud noorusele. Et esimees oma vanusele vaatamata nooruslikkust omab, seda peetakse endastmõistetavaks: sest nooruse eest saadakse kõige paremini välja astuda süis, kui ka ise olakse nooruslik.

Taliolümpia avamine Saksa riigijuhhi Adolf Hitleri poolt oli omaette suursündmuseks, millel ei saanud puududa vastukaja kogu maailmas. Varem-aegse kolme

Taliolümpia kohta on tähtsamateks avajateks olnud Šveitsi liidu president 1928. a. St. Moritzis ja mr. Roosevelt 1932. a. Lake Placidis. Kuid siis, 1932. a. Roosevelt avas taliolümpia mitte USA presidendina, mida ta nüüd on, vaid New Yorgi osariigi kubernerina.

Nüüdse taliolümpia avamine toimus kõige paksemas lumesajus. Nii oli see ka kaheksa aasta eest St. Moritzis, aga ainult selle vahega, et St. Moritzis avamispäeval puhus vali tuul. See tegi olemise veel halvemaks, kuid selle eest pani lipud rõõmsalt lehvima.

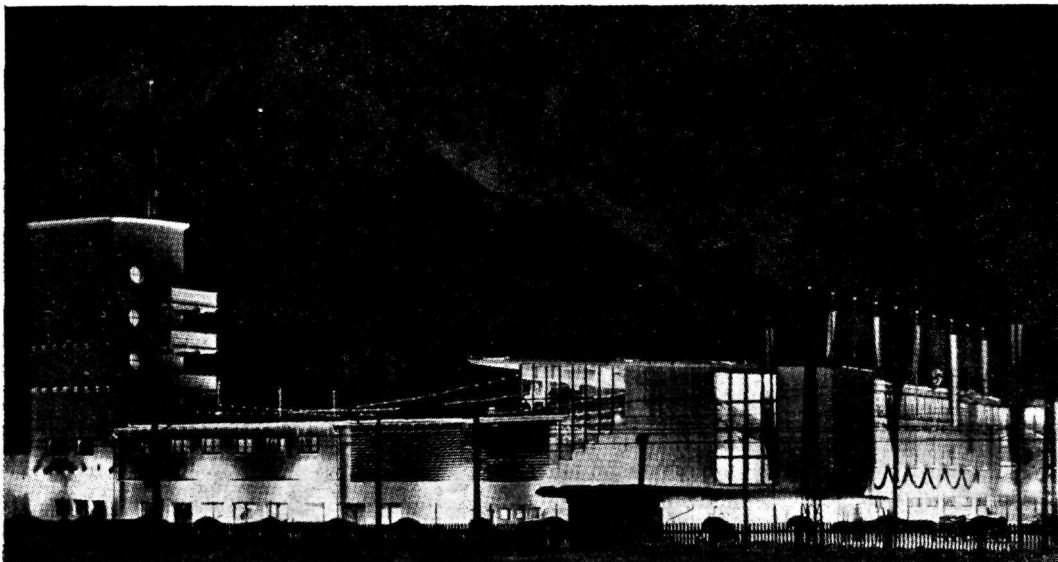
Nüüd Ga Pa's uudishimutseti küsida, mispärast öieti siis päike avamispäeval oma nägu ei näidanud. Sellele küsimusele kõige leidlikumana on vastatud nii, et taliolümpia režiiraamatu kohaselt päikesel tuli olümpia avamisel taanduda olümpiatule kasuks. Sest päikese säras oleks olümpiatule leegid osutunud paratamatult kahvatuiks...

Eelolevate ridade postitamise ajaks on meie viiest võistlejast oma võistluse sooritanud üks — suusataja pr. Karin Peckert-Forsman. Kolmekümne seitsme võistlejanna hulgast suutis ta tulla keskmiste hulka, esinenult mäest-allasõiduvõistlusel juhtunud kukkumisest hoolimata ikkagi rahuldavalt. Meie võistlejanna otsekohesem konkurent, lätlanna M. Martinsons, pidi leppima täielise fiaskoga. Ta jäi võistluse esimese ja teise osa järele niivõrd tahaplaanile, et talle enam ei võimaldatud võistluse jätkamist selle viimases osas.

Lõpuks tuleb ikkagi kahetsust avaldada, et meie suusatajaid Ga Pa's ei ole rohkem kui üks. Need, meie suusamehed, oleksid väärinud suuremat esindust. Eriti nüüd, pärast Zakopane võistlusi, mille tagajärjed eesti ga-pa'lastele tulid rõõmustavate sõnumitena.

Toomas Kivi.

Ga Pa olümpia-kunstjää-staadion õhtul

Tagafoonil paistavad: vasakul — Alpstitze ja Kreuzeck, keskel — Höllentalspitzen, paremal — Zugspitze

PHILIPS

raadioaparaati
 igäüks
 oma klassis
 esikohal!

Ostja nõudku kõrgemat kvaliteeti, raadioaparaat peab ka aastate järele vastu võtma laitmatult.

PHILIPS annab
 teile suurima
 garantii, kuna

- PHILIPS omab suurima ja parima raadiolaboratooriumi maailmas moodsamate tüüpide loomiseks.
- PHILIPS omab suurima tootmisega (ca 7 miljonit raadioaparaati) suurimaid valmistamiskogemusi.
- PHILIPS omab parimaist asjatundjast koosneva „tehnilise abi“, kes hoolitseb, et aastate möödumisel PHILIPS raadioaparaat teid teenib niisama nagu ostul.
- TARVITAJASKOND Eestis, niisama nagu kogu maailmas, on oma otsuse ja usalduse avaldanud, ostes PHILIPS raadioaparaate enam kui ühtki teist marki.
- PHILIPS esitab 9 vastuvõtja tüüpi vahelduv- ja alalisvoolule ja patareidele Kr. 120 kuni Kr. 525 soodsaima maksumooduse järele.

**MASSILISEST LANGEVARJUDE KASU-
TAMISEST NÕUKOGUDE VENEMAAL
SÕJALISE ÕPPETEGEVUSE ALAL**

LANGEVARJUD

Alates 26. juulist 1930. aastast harrastatakse Nõukog. Venemaal langevarjudega allahüppamisi selleks ehitatud erilistest tornidest ja ka lennukitest. Kaua ei olnud välismaal küllalt selge selle „spordi“ ala eesmärk, sest Nõukogude Vene ajakirjanduses ei olnud selle üle mingit selgemat ülevaadet. Toodi küll langevarjudega allahüppamistest teateid kui rekordide saavutamistest, et see ja see hüppas langevarjuga nii kõrgelt alla ja sellel hüppel alles nii madalal, arvates maapinnast, avas langevarju. Kord oli ajalehes isegi sõnum, kuidas üks allahüppaja kõikide pealtvaatajate üllatuseks pärast langevarju avamist hakkas uuesti kõrgemale õhku tõusma ülestõusvate õhuvoolude mõjul ja alles pärastpoole langes alla maa peale, kuid hoopis kaugel oodatavast maabumiskohast. Kõrvaltvaatajaile ei olnud küllalt selge, mis on sellest tulu või mis mõte on sellel, kas ta ka uusi väljavaateid lennuasjanduse ja sõjategevuse alal võib avada. Paistis, nagu oleks mõni moehaigus langevarjuga alla hüppata nii suurel hulgal. Oli ju üldiselt teada, et langevari on vaid päästevahend lennuki hukkumise või mootori rikkimineku puhul niisama nagu päästerõngas mere laevahukkumisel. Sõjaasjanduse alal oli senini ainult oletatud ja ka teostatud osaliselt langevarjude abil üksuste sõjamoona varustamist.

Kuni 1934. a. demonstreeriti Nõukog. Venes langevarjudega allahüppamisi kui sportlikku tegevust. 1934. a. augustis näidati avalikkusele juba grupihüppeid suurtelet pommituslennukeilt õhudemonstratsioonil puhul punase õhulaevastiku päeval Moskvas. Siis hüppas alla kolmest lennukist korraga 75 punaväelast.

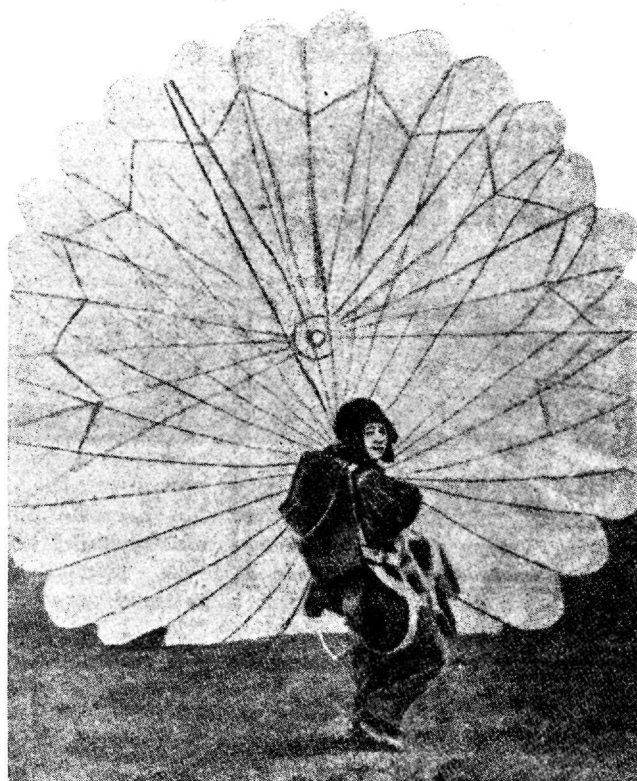
Möödunud aasta sügisel avasid aga venelased ise kaardid selles asjas täielikult. Nimelt pärast sügisei manöövreid, mis teostati Kiievi ümbruskonnas kohalikul sõjaväeringkonnalt, kirjeldas massilisest langevarjudega allahüppamisest lennukitest nimetatud manöövris küll ajakirjandus, küll Nõukog. Vene sõjakomissar Vorosilov isiklikult ühel avalikul koosolekul. Muu seas filmiti nimetatud manööver täieliselt, kus ka ühtlasi filmiti parašütistide allahüppamine lennukeilt vastaspoole tegevusrajooni seljataha.

Nii ilmus oktoobrikuus Osoaviatšimi laskesporidi ala ajakirjas „Vorosilovski strelok“ möödunud manöövrite tegevuse lühike kirjeldus. Seal oli ka manöövritest osavõtnud langevarjuga lennukeilt allahüppajate n.-n. parašütistide kohta järgmine tsitaat: „Hommikukoidikul pärast õhuluuret päris Kiievi lähedal ilmusid pilved suuri lennukeid. Nende lennukite kohale jõudes eraldusid neist elavad punktid. Uskumata kiirusega kukkusid nad alla. Lõpuks sähvatasid õhus langevarjude kahvatud mullikesed. Kõik õhk kihas nendest mullikestest. See oli dessant õhust. Saabudes maapinnale laskurid ja kuulipildurid kohe asusid tegevusse. Nad olid vastase sügavas seljataguses. Nende ümber oli kõikjal vastane ja seepärast tuli neil arvestada iga oma püssipauku kulla hinnaga. Dessandina maabunud laskureil ei olnud õigust raisata ühtki lasku tühjalt. Nad suundusid metsa ja pidasid seal lahinguid kuni õhtuni. Kõik mets hüürgas püssi- ja kuulipildujate tulest. Ainult õhtul kohale jõudnud vastase suuremad osad sumbutasid heroiliselt sõdinud dessandi“.

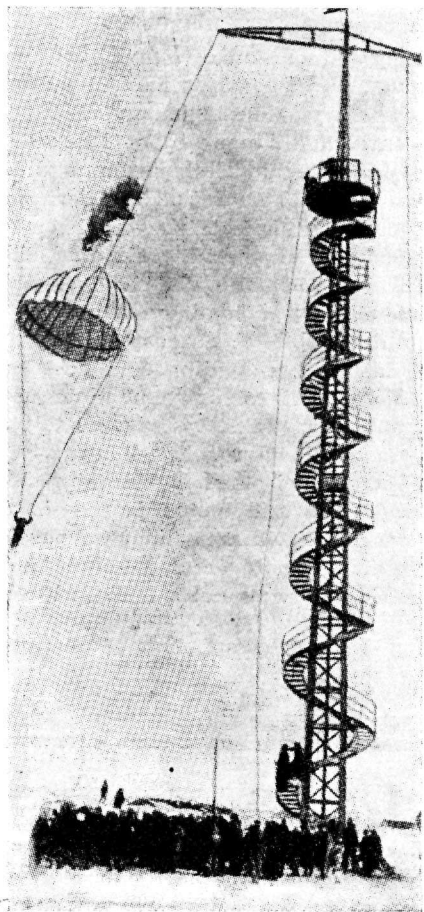
**Iga 23., 24. ja 25. veebr. s. a. antud
jaatav hääl on üks kivikene meie
uue rahvushoone ülesehitamiseks.**

Veel kindlamad andmed langevarjudega allahüppajate kohta nimetatud manöövreis andis Nõukog. Vene sõjakomissar Vorosilov 17. novembril „stahhaanovlaste“ *) üleriiklikul nõupidamisel. Ta ütles: „Meil on punaväe lennuväes veel ala — parašütism, langevarjudega allahüppamine, kus ainuõigus kuulub senini ainult meile. Maailmas pole riiki, kes võiks ütelda, et võiks sel alal kuidagi ennast meie lähedusse seada või lähematel aastatel meile järele jõuda. Sel aastal olime tunnistajaiks Kiievi manöövrelil, kus üheaegselt hüppas alla 1200 punaväelast-parašütisti eesotsas oma komandöriaga. Ja juba 40 minuti jooksul toimetati maabunud lennukelt samale kohale veel 2500-meheline õhuhessant. Umbes samal ajal, kui Kiievi lähedal jälgisime põrutavat vaatepilti — 1200 inimese korraga allahüppamist lennukitelt ühes relvadega ja täielise

*) Stahhaanovlased on need tööliselised, kes oma tükitöönormi on suutnud kaugelt ületada, mistõttu neid ka teistele eeskujuks seatakse. See on Nõukogude Vene üheks löökvõtteks, et sellesse nimestikku võtmisega töölisi õhutada ikka rohkem produtseerima. Alguse sai see samanimeliselt tööliselt Lõuna-Venemaa söekaevandusest. Nagu hiljuti raadio kaudu oli kuulda ühelt koosolekult, võeti sellesse nimestikku suurte aplausidega ka kõik komissarid ja tähtsamad tegelased.

Pärast õnnestunud laskumist

Hüppetorn parašütistide meetodiliseks ettevalmistamiseks

varustusega, kes maad puudutades silmapilkselt asusid lahingusse vastasega, samal ajal ühes naabruses asuvas sõjaväeringkonnas visati ühekorraga alla 1800 parašütisti ja maandati lennukelt 5700 punaväelast. Reas teistes sõjaväeringkondades on samuti manöövreis maandatud rohkearvulised ja võimsad relvastatud parašütistide hulgad. Ning seejuures parašütism punaväes on rajatud üksnes täielikult vabatahtlikkuse põhimõttele ning tuleb ära ütelda tuhandeile reameestele ja komandöridele, kes tahaksid saada seda uut liiki sõduriks.“

Kuigi kinofilmil ja pealtvaatajate ütluste järgi seal võidi alla lasta langevarjudega umbes ühe pataljoni suurune jalaväe üksus ühes raskete kuulipildujatega ja 37-mm saatesuurtükkidega, siiski seda peab lugema väga tähtsaks saavutuseks sõjaasjanduse alal. Samades manöövreis maandati lennukitest tankette, soomusautosid, suurtükke, veoautosid ja need meeskonnad, milledest moodustati mehhaniseeritud üksus. Tanketid, soomusautod jne. toodi kohale suurte nelja propelleriga lennukite all lennuki kere ja rataste vahel.

Ma usun, et pärast nimetatud manöövroid oli kõigil selge, mis mõttega Nõukog. Venes nii suure usinusega harrastatakse langevarjuga allahüppamisi. Hästi relvastatud väeüksus suudab tõepoolest oma vaenlase seljataga mõndki ära teha, nagu segaduste sünnitamine, purustustööde teostamine niihästi mobilisatsiooni perioodil kui ka pärastpoole. Sääraste langevarjudega allahüppajate tabamine õhus püssist või kuulipildujast

Talvemeeleolusid

on kaunis raske, sest nad langevad alla kivina 150—200 meetrini maapinnast ja alles siis avavad langevarju.

Allahüppamist langevarjuga õhutatakse ja teostatakse riiklike organisatsioonide, eriti aga Osoaviahimi** poolt, kus loetakse liikmeid 14 miljoni ümber, ja seepärast on see kujunenud rahvusspordiks.

Osoaviahimi poolt on organiseeritud langevarjuga

** Osoaviahim on organisatsioon, mis töötab vaba-tahtlike osavõtjatega umbes niisama nagu teistes riikides töötavad omakaitse organisatsioonid, ainult tema rahaline toetus on riigi kui ka tööstuste ja asutuste poolt väga suur ja seepärast ka tema tegevuse võimalused ja piirid väga laialdased.

allahüppajate ringid ja teised lennuasjandust ergutavad alad vabrikutes ja kolhoosides. Langevarjuga allahüppamise äraõppimiseks on kaks astet. Esimeses astmes võetakse läbi langevarju materjalosa, selle hooldamine ja lõpuks hüpped hüppetornidest 25—35 meetri kõrguselt. Isegi rahvaparkidesse on ehitatud erilised kõrged tornid, millede otsast sooritavad langevarjuga hüppeid mitmed tuhanded vanu ja noori, naisi ja mehi. Langevarjuga allahüppamine on moes kommunistliku noorsoo, komsomoli ja eriti komsomolkade (noorte tütarlaste) hulgas.

Teises astmes sooritatakse hüppeid langevarjudega lennukelt vastavates õppekeskustes. Nimetatud õppekeskustes allahüppamisel kõrguse rekordide püstitamisest ja õige madalas langevarju avamisest toovad lehed teateid tihti peale. Kui Nõukogude Vene sõjakomissar Vorosilov oma kõnes toonitas, et sellesse väeliiki astuda soovijaid on nii palju, et pole võimalik kõiki vastu võtta, siis jättis ta targu märkimata, et need soovijad suuremalt osalt juba on enne sundajateenistusse astumist kolhooside ja vabrikute töölistena langevarjuga allahüppajate ringides selleks välja õpetatud. Ja suure kontingendi tõttu on teenistusse võtmisel valiku võimalus väga suur.

Muidugi kergib küsimus otsekohe, kas nende vastu suudetakse ka võidelda, eriti veel seljataga, kus on vähe relvastatud jõudu. Siin meenutame, et iga abinõu vastu on olemas vastuabinõu. Üheks tõhusaks langevarjuga allahüppajate hävitajaks on täpsuslaskur. Viimane peab olema valmistatud ette ka lennukite tulistamiseks. Nimelt on vaja pikeerivate lennukite tulistamise tundmist. Samuti on nende vasturünnakute teostamiseks väga soodus kasutada mehhaniseeritud osi, kes kiiresti jõuavad hädaohtlikele kohtadele.

Kuna langevarjudega allahüppamine on vähem ohtlik vastase seljataga, kus sõjaväge on vähem, siis võib oletada sõjakorral rohkearvulisi sildade ja teiste riiklikult tähtsate ehituste purustamise katseid vastase seljataga eelnimetatud õhudedesandilt. Järelikult hakatakse ikka rohkem tähelepanu juhtima seljatagusele, jättes selle kaitseks julgeid kohalikke ja hästi varustatud meeskondi.

Nimetatud manöövritest saadud muljete ja õpiste mõjul on juba ka teistes riikides hakatud harrastama langevarjuga allahüppamisi tornidest.

Lõpuks peaksime meiegi oma purilennu arendamise kõrval pöörma tähelepanu langevarjuga allahüppamisele, sest see tegevusala köidab paljusid kaitseliitlasi.

E. M.

**Raputame endast loiduse, kõhkluse ja väärarvamise.
Kodumaa kutsub meid.
Meie kuuleme tema kutses ning jaatavalt hääletades
eeloleval hääletamisel kinnitame oma alafi-valmis-ole-
kut tema parimaks teenimiseks!**

Võistlusretk Zakopanesse

Suusatamisvõistlused nelja rahvuse kaitseliitude vahel. Rumeenlased loobusid relvade puudumise ettekäändel. Patrullsuusatamine vihmaga porisel ja jäätanud võistlusteel. Kokkupõrge hobusega mägestikus. Eesti suusataja kindad Tatra mäetipus.

Aastavahetusel saabus meile Poola Küttide Liidult kutse võtta osa viie rahvuse kaitseliitude vahelistest suusatamisvõistlustest 1. ja 2. veebruaril Poolas, kuulsas kuurordis, Zakopane külakeses, võimsate Tatra mägede jalal. Võistlevad olid Soome, Poola, Läti, Eesti ja Rumeenia meeskonnad 5×10 km teatesuusatamises ja 18 km patrullsuusatamises. Hiljem ütles aga Rumeenia ära, sest korraldajad ei nõustunud nende soovil jätma laskmist välja 18 km patrullsuusatamise kavast. Rumeenlased põhjendasid oma nõudmist relvade puudumisega, aga küllap see vist ikka oli laskurite puudus... Jäi vaid järele neli rahvust, niiütelda naabrid. Kaks põhjast ja kaks lõunast.

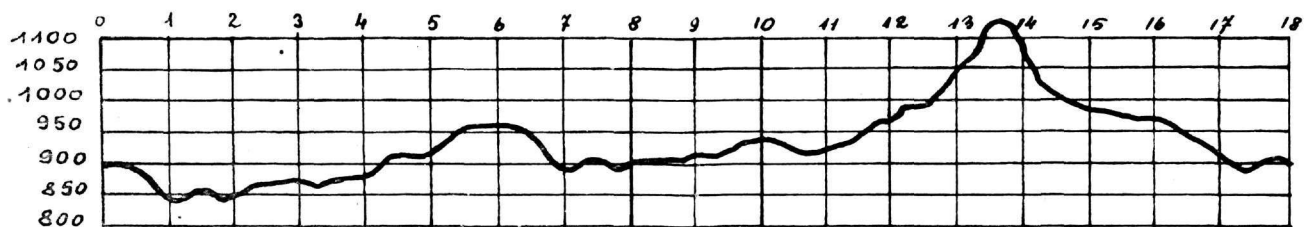
Algasid kibedad ettevalmistused ja treening. Ilmad olid tol ajal väga täbarad. Lund ei olnud ja kui vahest natuke tuligi, sulas see enne ära kui suudeti suusad alla panna. Kandidaate meeskonna koostamiseks oli 8 — Narva, Järva, Viljandi ja Harju malevaist. Treeningut tuli neile teha päris mustal mullal. Erilist suurt muret see ka just ei valmistanud, sest meeste võimed olid enam-vähem teada. Suusatamise asemel pühendati suurem tähelepanu laskmisele. Seitsmepäevane treeninglaager Tallinnas möödus peamiselt laskeharjutuste tähe all ja meeskond oli valmis astuma võistlustulle järgmises koosseisus: Edgar Siitan, Raimond Kasikov, Arnold Purje (kelle nimi muu seas kõikidel Poola võistlusprotokollidel oli millegipärast Pfielje), Elmar Prantsa, Voldemar Särak ja Johannes Koovit.

Kohalesõit

algas 25. jaanuari õhtul Balti ekspressiga koos soomlastega, kes saabusid Tallinna laeval. Võistlejail oli kasutada ühine vagun magamiskohtadega. Meie meeskond lõi kohe sõprussidemed soomlastega, kes olid väga tagasihoidlikud ja sümpaatsed poisid. Nende suurt vastutulekut näitab juba see, et Tallinna jaamas, kui neid pildistada taheti, tõusid nad magamast üles ja ajasid riided uuesti selga. Ainult selleks, et üheks hetkeks minna meie meeskonnaga koos fotoaparaadi ette. Riias seltsis võistlejatega Läti meeskond ja 27. jaanuaril olid kõik kohal. Zakopanes paigutati mehed korterisse „Stamary“ võõrastemajja ja hoolitseti üsna korralikult nende tarviduste eest.

Treening Tatrast

algas kohe, kui oli jõutud kohale. Lätlased, muidu kenad poisid, olid selles suhtes väga tagasihoidlikud. Meie meeskond koos soomlastega käisid üksteise võidu mägedes. Hädaohutu see ei olnud põrmugi. Mägestikus oli libisev lumi ja kõik kuristikud olid lund täis tuisanud. Siiski möödus kõik õnnestunult, kui vahest arvata välja kaks paari murdunud suuski ja Säraki kindad, mis mees unustas mäe kõrgeimale tipule, mis tõuseb 2500 m üle merepinna. Meie meeskonnal oli kohe selge, et olukord on hoopis teine kui möödunud aastal Salpausseläs. Seal olid mäed küll järsumad, kuid selle eest mäenõlvakud lühemad. Sellast hooogu

18 km suusaraja profiil

Ülal: vasakul — võistlusraja selgitamine; paremal — Poola kaitseminister võistlusi jälgimas (keskel suusamütsiga). All: vasakul — kutsutud külalised auväravate all; paremal — Poola Küttide Liidu president võistluste eel Eesti meeskonda tervitamas

kui Tatras ei saanud seal ilmaski mäest laskudes. Siin olid aga mäed lamedad ja õige pikad, nii et allasõidul tekkis üsna aukartustäratav kiirus. Pealeselle olid veel kõikjal teravad kaljurünkad, mis varitsesid salakavalalt hooletuid sõitjaid. Kohalike elanike seletuste järgi tulevat neis mägedes igal aastal ette raskeid vigastamisi ja surmajuhtumeid.

Esimene võistlus

algas 1. veebruaril. Ilm oli võrdlemisi kehv. Kippus sulale. Teatameeskondade vahetused jaotati võistlusrajale iga 10 km järele. Start ja finiš asusid ühel ja samal kohal, kuhu oli kogunenud hulk Tatras talvitatavat eliiti kuuluvat rahvast. Võitis ülekaalukalt Soome meeskond ajaga 3 tundi 47 minutit 52 sekundit. Teisena jõudis finiši Eesti meeskond. Aeg 4,28,52.

Järgnesid Poola 4 tunni 36 minuti 53 sekundiga ja lõpuks Läti ajaga 5.00,17. Soome meeskonda kuulusid: Kalle Tuppurainen, Eemil Tolonen, Eino Leinonen, Eero Markkanen ja Olli Karppinen. Nende hulgas on Tuppurainen vana võistleja ja suurte kogemustega mees. St. Moritzi olümpiamängudel oli ta patrullsuusatamises teisele kohale tulnud meeskonnas.

Võistluste tulipunkt,

18 km patrullsuusatamine, leidis aset järgmisel päeval. Vahepeal oli ilm muutunud veelgi soojemaks ja võistluste ajal sadas vihma. Meie meeskond asus teele viimasena. Võistlustee oli hästi märgitud, kuid suusatamiseks võimatu halb. Kohati oli suusarada täiesti pori ja lume segu, kohati vaid libe, jäätanud mäenõlvak, kus peal polnud terakestki lund. Enne laskmisele asumist

tuli suusatada läbi 11 km. Laskmine sündis 100 m distantsilt peakujusse, kusjuures iga tabamus andis 40 sekundit aja edu. Teel laskerajale meie meeskond möödus Poola ja Läti meeskondadest ja oli ajas 1 minuti võrra parem Soome meeskonnast. Laskmisel saavutasid soomlased 30 tabamust, meie aga 27. Neist luges ainult 25, sest kaks lasku olid küll kujus, kuid nii ääre peal, et neid ei loetud tabamusteks. Nimelt oli rohelise kuju äärel kitsas valge ribake. Kaks lasku oli sattunud sinna ja kohtunike otsusel loeti need möödaläinud laskudeks. Laskmine sündis lamades ja laskerajale jõudes ei tohtinud meeskonna esimese ja viimase mehe vahe olla mitte üle 50 m. Sama oli maksev ka finiši saabumisel.

Pärast laskmist jäi võistlejail läbistada 7 km. Sel distantsil panid soomlased end täieliselt maksma. Tegid tasa endise kaotatud minuti ja veel juure üle 9 minuti. Lätlased jäid viimaseks ja nende aeg oli esikohale tulnud soomlaste ajast halvem üle poole tunni. Soome meeskonna ajaks oli ilma laskmisel saavutatud eduja maha arvamata 1.45,24, eestlasil 1.54,58, poolakail 2.03,10 ja lätlasil 2.18,55. Ühes lasketagajärgedega kujunesid meeskondade ajad järgmisteks: Soome 1.25,24, Eesti 1.38,18, Poola 1.47,10 ja Läti 2.10,55. Laskmisega said lätlased vaid 8 minutit edu, sest neil oli ainult 12 tabamust!

Võistlusrada

viis läbi mägestiku ja, nagu üteldud, oli väga raske. Kukkumisi tuli sageli ette ja soomlasel Markkasel murdus suusanirja. Mees võistles edasi, kui oli parandanud suusa kaasavõetud alumiiniumist suusaninaga. Ka meie meeskonnal oli kaasas samasuguseid „tagavarainasid“ kaks tükki, mida aga, õnneks, tarvitada ei tulnud. Küll aga oleks kurvalt võinud lõppeda kokkupõrge mägestiku teel hobusega. Nimelt oli mägestikus üks kaljude vaheline järsk kallak. Üleni jäätanud ja lumeta. All aga oja ja kitsas sild, millest viis üle hobuse tee. Sillale mingit valvet välja pandud ei olnud ja võistlejatele ei olnud tee ega sild kurvi tõttu ka nähtav. Juhtunud siis parajasti, kui meie meeskond laskunud piki jäätanud mäekülge alla, üks mees hobuse ja saaniga olema sillal. Esimene mees pääsenud kuidagi veel mööda, aga järgmised olnud kõik hunnikus hobuse all maas. Mingisugune pidurdamine pole aidanud siledal jää. Särak katsunud küll kätega haarata kaljust, aga selle tulemuseks olid ainult purunenud peopesad. Õnneks ei murdnud keegi oma suuski ega luid.

Banketil pärast võistlusi

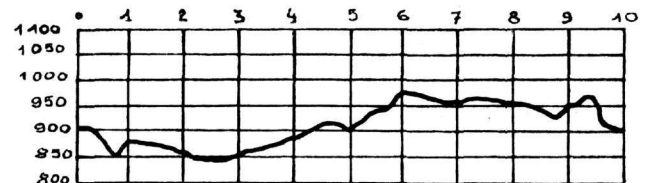
selgus jutuajamisel, et poolakad polnud meid nii väga arvestanudki. Soomlaste esikohale tulek olnud neil juba varem kindel. Teisele kohale lootnud nad tulla ise ja kaks viimast kohta jäetud ennustustel meie ja lätlaste jagada. Sellevastu aga Soome meeskonna esindaja, malevapealik kolonel Autti, arvas juba Tallinnas, et eelolevad võistlused kujunevad tõsiseks jõukatsumiseks eestlaste ja soomlaste vahel. Tema ennustus oligi täpne. Sama arvas ka meie meeskonna esindaja leitnant

Lepp, kelle südames oli niisama palju lootusi soomlaste võitmiseks kui Soome meeskonna esindajal kartusi lüüasaamiseks meie meeskonnalt. Üldiselt oli kolonel Autti meie meestest heas arvamusis ja ennustas neile edukat tulevikku, põhjendades seda meie meeste noorusega. Soome meeskond Zakopanes olevat tema arvates tugevam kui praegu Garmisch-Partenkirchenis samal ajal võistlev meeskond. Zakopanes võistlesid peamiselt noored, alla 30 aasta, mehed, kuna Ga-Pas juba vanemad. Meeskonda olevat nad võetud nende suuri võistluskozumusi arvestades.

Kummaline lugu oli meie rahvuslipuga. See oli peaaegu kõikjal tõmmatud vardasse jalad ülespidi. Vabandada võib seda vist võistluspalavikuga, sest meie trikoloor on lehvinud Zakopanes ka õigetpidi, sinine värv ülal. Igatahes meie kaitseliidu ülema külaskäigul olevat see olnud nii.

Talisport Tatras

erineb täiesti meil harrastatavast suusatamisest. Meil on see tavaliseks nähtuseks, kui mees suusatab treeningu mõttes päevas paarkümmend või rohkem kilomeetrit maha. Tatras seda ei tehta. Sinna koguneb talvitama rikkam rahvas, kes on harjunud mugavustega. Suusatama minnakse enamasti magamast tõustes, nii keskpäeva paigu. Istutakse kolme-neljakesi saani ja sõidetakse mägedesse. Ilusal ja tuulevaiksel kohal, kuhu on püstitatud supelonide taolised putkad ja toodud kohale lamamistoolid, lüüakse laager lahti. Laskutakse mõned korrad mäenõlvakust alla, lamatakse päikesepaistel ja käiakse kohvikuski ära, missuguseid asutusi leidub mägestikus üsna tihedasti. Ilusad, nagu murdmaa suusatamiseks loodud, legendikud ja nõlvakud jäävad peaaegu puutumatuks. Sellevastu võib aga Zakopane tänava viletsal lumel näha moodsais suusadressesid inimesi peenelt väljatöötatud suuskadel ja värviliste suusakeppidega. Üldse on suusad Poolas võrdlemisi kallid. Maksavad meie rahas 15—20 krooni.

5x10 km suusaraja profiil

Suusakepid on kõik värvilisteks lakeeritud. Neid on roosasid, siniseid, punaseid ja rohelisi. Maksavad ka nii 7 ja 8 krooni paar. Suuski valmistavad vabrikud. Enamikus valmistatakse siin mägestiku- ja slalomisõidu-suuski, mis erinevad harilikest suuskadest sellega, et neil on servadele külglibisemise ärahoidmiseks asetatud terasplekist ribad. Leitnant Lepp tõi neid suuski ühe paari kaasa. Ta kavatseb meid ka siin hakata valmistama ja ühtlasi ka slalomsõitu propageerida võistluskavasse võtmisega.

Ülal: vasakul — Poola kaitseväe sanatooriumi rõdul Zakopanes; paremal — võistlevad meeskonnad teel võistluskohale. All: vasakul — Eesti patrullmeeskond lähtel; paremal — laskerajal laskmas

Zakopane elanikud

elavad endid nagu pariislased turistide-välismaalaste arvel. Seetõttu on ka neil jootrahade võtmise kultus arenenud kaunis kõrgele tasemele. Kui meil antakse võõrastemajas või lokaalis riiehoiu eest kümme senti, ollakse sellega väga rahul. Kahekümneviielise eest ollakse juba liigutavalt aupaklik. Zakopanes aga ei julge üht slotti (meie rahas umbes 70 senti) keegi pakkuda. Võib juhtuda, et seda ei võeta vastugi. Ollakse harjunud saama rohkem. Ka sajaslotilise (70 kr.) teenimistasu üle nuriseti võõrastemajas, kus oli korteris meie meeskond. Nupukad on need zakopanlased rahateenimises. Näiteks jalutas tänavail karunahas mees, kes ennast lasi pildistada ainult kolme sloti ette-

maksmisel. Tasuta seda teha ei lasknud. Mehel oli nähtavasti kaunis hea teenistus, sest paljud turistid askeldasid fotoaparaatidega mehe ümber.

Järgmised võistlused

samade, võib-olla ka rohkema arvu, riikide vahel toimuvad tuleval aastal Soome Kuopios. Seal kavatsetakse pidada patrullsuusatamine 25 km distantstil, kusjuures laskmine toimuks pärast 15 km. Kavatsusel on võistluste puhul meie meeskond vähemalt 10 päeva varem kohale viia, et tutvuda maastiku iseärasustega ja kohaneda sealse olukorraga. Selleks ajaks midagi ennustada on väga raske, kuid kindlasti loodame oma naabrite hulgas esineda väärikalt.

Eestlased on senini kõigis võistlustes ja võitlustes esinenud väärikalt. Eeloleval rahvahääletamisel jaatava otsuse andmisega võidame ka järjekordse eriti tähtsa võitluse!

Riigivanema-nimeline teatesuusatamine Tallinn-Valkla-Tallinn

Valkla mälestusmärk

Meil on loodud rida kauneid traditsioone, kombeid, mis ühendavad neid inimesi, kes oma vaba aja meeldi pühendavad kodumaale. Tuletagem vaid meele malevate ja malevkondade tõrvikrongkäike nende aastapäevadel, langenute mälestamis ja muid sellesarnaseid üritusi. Sääraseil kokkutulekuil on suur ja sügav mõte: anda võimalus igapäevases elus üksteisega vähe kokkupuutuvatele inimestele tunda end ühise perena, ühise rahvana, ja süvendada ühtekuuluvustunnet.

Ilusaks traditsiooniks on iga-aastane riigivanema-nimeline teatesuusatamine Tallinnast — Valklasse ja tagasi, mis tänava toimus esimest korda. Talispordi-liidu algatusel ja kaitseliidu kaasabil korraldati see 8. veebruaril. Sihtkoht — Valkla — on valitud eriti õnnestunult, sest seal asetseb mälestusmärk, mis tähistab vabadussõjaaegset rinnet pealinna külje all. Sinna- maale ulatusid vaenulised väed ja sealt algas meie vägede edasitung.

8. veebruaril kell 2 päeval alustas teatesuusata- mist Kadriorust 13 meeskonda — ebausklitele küllalt kartustäratav, kuid sportlasile õnnelik arv. Tallinna- Valkla vaheline suusatee oli jaotatud nelja etappi. Esi- mene vahetus sündis Irus, teine Kroodil ja kolmas Jõe- lehtmes. Teatesuusatamisest võttis osa Harju malev 3 meeskonnaga, piirivalve kahe, Tallinna malev, Narva malev, Tallinna-Harju prefektuur, kaitseväge ühendatud õppeasutused, Tallinna spordiselts Kalev, Nõmme Ü. E. N. Ü., Tallinna Ü. E. N. Ü. ja Tallinna N. M. K. Ü., igaüks ühe meeskonnaga. Stardipunkti sport- lasi saatma oli tulnud Eesti Talispordiliidu abiesimees N. P ä t s, liidu suusatoimkonna esi- mees dir. J. K u k k, peakorraldaja A. L u h t, pea- kohtunik ja lähetaja pealik A. S o r k ühes oma abi- listega ning rohkel arvul suusasportlasi. Täpselt kell 2 alustasid teatesuusate meeskondade esimesed mehed teekonda, saadetuna mahajääjate õnnesoovidest ja ergutushüü- deist.

Rasked lumeolud, nimelt oli pärast kestvat sula võistlustee jäätanud, ei takistanud võistlejaid arenda- mast kiirust. Igasse vahetuspunkti jõuti varem kui seda võis arvata. Mõnes vahetuspunktis polnud isegi

vahetusmeeskond veel stardivalmis, kui võistlejad sinna saabusid.

Jõelehmesse, viimsesse vahetuspunkti enne siht- kohta, saabus esimesena Harju malev. Kava kohaselt anti esimesena kohalejõudnud võistlejale meeskonnale kaasa Eesti Talispordiliidu pärg, viimiseks Valklasse. Pärga saatis Harju maleva ratsaeskont tõrvikutega. Võistlejate jõudes Valkla mälestusmärgi juure leidis aset vaimulik talitus, mille pidas Jõelehme õpetaja Peterson, mälestades vabadussõjas langenud sportlasi. Lauldi ühiselt koraali, millele järgnes pärjapanek mä- lestusmärgile sportlaskonna poolt. Kogu talitus jättis mõjuva mulje. Ümbrus oli kaunistatud lippudega ja kuuskedega, sportlased olid rivistatud põlevate tõrvi- kutega ja oli süüdatud kolm suurt tuleriita. Ümbrus- konna taludest ja Kuusalu alevikust oli kohale ilmunud rohkel arvul pealtvaatajaid, kes jälgisid sündmust sü- gava hardumusega.

Järgneval päeval — pühapäeval — oli kava koha- selt nähtud ette vabaõhuaktus, mis aga, kahjuks, liig külma ilma tõttu jäi pidamata. Tagasiteele asuti kella 3 paigu. Kuna vahepeal ilm oli muutunud tormiliseks ja tuisuseks, oli tagasisõit raskem kui teekonna esi- mene osa. Esimesena lõpp-punkti — Kadriorgu — saa- bus Harju maleva ankrumees E. Siitan. Kuna Harju malev saabus ka esimesena Valklasse, tuli ta üldvõit- jaks ajaga 4.36,00. Teisele kohale tuli Narva malev ajaga 4.53,27. Kolmanda koha võitis kaitseväge ühen- datud õppeasutuste meeskond ajaga 4.59,18. Edasi jär- jestusid meeskonnad: piirivalve 5.01,54, Harju maleva 2. meeskond 5.03,07, Tallinna-Harju prefektuur 5.10,11, Kalev 5.14,57, Harju maleva 3. meeskond 5.15,28, Nõm- me Ü. E. N. Ü. 5.34,57, Tallinna Ü. E. N. Ü. 5.55,11, Tallinna N. M. K. Ü. 5.57,29, piirivalve 2. meeskond 6.22,36 ja Tallinna malev 6.23,43.

Enne kella 6 rivistusid suusasportlased Russalka mälestussamba juures ja marssisid Kalevi malevkonna orkestri helide saatel ja tõrvikute tule valgusel Kadri- oru lossi ette. Seal rivistuti. Sportlasi tervitama tuli riigivanem K. P ä t s, saadetuna Eesti Spordi Keskliidu esimehe, Toompea malevkonna pealiku K. T e r r a s e poolt.

Sportlaste nimel andis Eesti Talispordiliidu suusatoimkonna esimees J. Kukk riigivanemale üle teatesuusatamise mälestusalbumi sportlaste allkirjadega, avaldades tänu riigivanemale teenete eest sportlaskonnale.

Riigivanem õnniteli sportlasi, kriipsutades alla nende tublidust, et nad, hoolimata ilmastikuoludest, on

viinud teatesuusatamise hästi lõpule. Soovis neile edaspidiseks edu ja head kordaminekut.

Järgnes sportlaste defilee. Sirgetes ridades loitvate tõrvikutega sammusid noored spordiga karastatud mehed orkestrihelide saatel mööda meie riigi esimesest kodanikust, väljendades julgete ja jõuliste sammudega oma valmisolekut ja kodumaa kaitsmise taht.

Pilte riigivanema-nimelisest teatesuusatamisest Tallinn — Valkla — Tallinn

Ülal — Start teatesuusatamiseks Kadriorust Valkla. Vasakul — Üks võistlejaist Eesti Talispordiliidu pärjaga teel Valkla. All: — võistlejad teel. Sõõris — E. Talispordiliidu suusatoimkonna esimees J. Kukk annab Kadrioru lossi ees riigivanem K. Pätsile üle suusatajate mälestusalbumi

Noorte Kotkaste

Kalevi malevkond 5-aastane.

Vabariigi aastapäeval võib Noorte Kotkaste Kalevi malevkond vaadata tagasi oma 5. asutamisaastapäevale ja 3. tegutsemisaastale. Tulevad meele need väikesed sãrasilmalised poisid, kes olid kolm aastat tagasi koon-
dunud NK Kalevi mlvk. ridadesse — ka minagi alus-
tasin noorkotkalikku tegevust tookord Kalevi malev-
konnas. Tol ajal polnud neid poisse palju arvult, aga
seda enam oli noorusvaimustust, ettevõtlikkust ja enese-
usaldust asuda noorkotkalikule tööle, et kasvada ja are-
neda teadlikeks ja tublideks Eesti meesteks tublide
meeste ridadesse ja jätkata väärikalt isade tööd oma
kodu ja oma isamaa kasuks.

Esimesed väikesed poisid on sirgunud peaaegu
noormeesteks, enamus neist on asunud juhi kohtadele,
juhtides ja õpetades uusi juuretulijaid. Kui mõnikord

oma jõudu ja teadmisi ei jatkunud ettevõetud ülesannete
läbiviimiseks, kui ülesanded osutusid raskeiks ja meele-
olu kippus langema, siis oli kohal meie vanem sõber,
meie pealik, kes õpetas, ergutas, julgustas ja vaimus-
tas, ja kadunud olidki mured ja raskused, mis nüüd
ei tundunudki enam nii raskeina kui alul. Tõusis uuesti
tööind, eneseusaldus, löid uuesti sõrama noorte silmad,
täis usku ja lootust paremale tulevikule.

Sellel teie aupäeval tervitan kõiki noori ja noorte
juhte kalevlasi ja soovin teile palju õnne ja jõudu tööks
teie eneste, teie kodu, teie ligimese ja meie kõigi isa-
maa kasuks. Isamaa auks alati valmis!

H. L a g u s,

Tallinna noortemaleva pealik.

5 aastat Noorte Kotkaste Kalevi malevkonna tegevust.

Kalevi malevkonna asutamine 3. veebruaril 1931. a.
langeb ühte Noorte Kotkaste organisatsiooni tegevusse
asumise ajaga. Kahe aasta jooksul valmistati noor-
kotkalikuks tegevuseks soodsat pinda meie rahvuslõikult
mõtleivate noorte seas, alles siis hakkas Kalevi malev-
konnas töö tegelikult pihta.

Jaauarikuus 1933. a. kinnitati ltn. E. Kumari (end.
Nesselberg) malevkonna pealikuks. Esialgseks noorte
organiseerimiseks ltn. Kumari kasutas koolides peeta-
vaid suuri vahetunde ja 24. veebruariks 1933 oli koos
Gustav-Adolfi gümnaasiumist 7 poissi, kes pühitsesid
noorkotkalikus vaimus vabariigi aastapäeva. Alus oli
pandud 1-sele rühmale. Veel palju asjatut vaeva oli
mõne organiseerimiskatsega, kuid pealiku julge lootus
kordaminekusse ja järjekindlus teostamisel on teinud
malevkonna nüüd suurimaks Tallinna malevas. Järg-
neva suve jooksul oli ltn. Kumari juba 26 poissi enda
ümber koondatud ja 14.—18. augustini peeti Lükatil
laager 20 osavõtjaga.

Siit peale algab Kalevi malevkonna tõus, peami-
selt pealiku energilise organiseerimise tõttu, kes oskas
noortes äratada vaimustust noorkotkaliku tegevuse vas-
tu. Nii astus sügisel malevkonda J. Vestholmi rühm,
temale järgnesid talve jooksul segarühm mitmetest koo-

ldest, siis Inglise kolledži ja Prantsuse lütseumi rüh-
mad.

1934. a. vabariigi aastapäeva pühitsemisel oli juba
107 noorkotkast. Juurekasv järgnes veel tervel 1934.
ja 1935. aastal, nii et praegu on Kalevi lipu all 222
noort ühes juhtidega. Rühmadest hiljem asutatud on
Kaarli güm. ja XVII linna algkooli rühmad. Mõõdu-
nud aasta sügisel asutati ka merirühm vanematest asja-
huvilistest poistest. Merirühmal on kasutada üks
mootorpaat ja üks purjepaat. Asutamisel loo-
dud I-se rühma vanemad poisid on asunud juhtide koh-
tadele, seetõttu rühm liikvideeriti. Praegu on malev-
konnas 7 rühma.

Piirdudes selle lühidalt edasi antud organiseerimise
kirjeldusega peame vaatlema ka poiste tegevust ja suu-
remaid saavutusi. Laager kui noorkotka peamine tege-
vuse ala suvel on leidnud väga elavat osavõttu Kalevi
noorkotkastelt. Kalevi malevkond on iseseisvalt ja
üksikute rühmade viisi korraldanud oma laagreid ja
spordivõistlusi.

Eriti silmapaistvad on Kalevi noored sportlikes saa-
vutustes, tuues endale terve rea esikohti Tallinna ma-
leva noorkotkaste spordivõistlustel, sammudes seega
oma vanemate vendade — kalevlaste — jälgedes.

Talvekuudel on harrastatud peaaesjaliselt võimle-

Malevkonna tegevuse andmeid.

R ü h m	Sooritatud erikatsed	Koonduste arv	L a a g r i t e			Kursusi lõpetanud	Põhikind koondused
			arv	osa- võtjad	päe- vad		
J. Vestholmi güm.	21	87	7	38	247	14	9
Segarühm	6	96	5	41	203	7	2
Inglise kolledž	16	18	2	9	60	2	3
Prantsuse lütseum	6	32	1	3	18	5	3
Kaarli güm.	11	41	1	4	24	19	2
XVII linna algkool	8	56	2	5	30	10	2
Merirühm	3	8	3	3	24	2	—
Malevkonna staap	17	38	7	5	110	2	11
	88	376	28	108	716	59	32

Malevkonna arvuline koosseis.

R ü h m a d	Arvuli- ne koos- seis	Asuta- mise aeg	Noorkotkad				Noorhaukad		
			kj.	kp.	pk.	alg.	nh.	hp.	pp.
J. Vestholmi güm.	49	10. 5.33.	—	2	17	3	6	8	13
Segarühm	34	20. 9.33.	—	1	9	7	1	10	6
Inglise kolledž	30	11.11.33.	—	3	1	6	4	—	16
Prantsuse lüts.	10	24. 2.34.	—	1	2	7	—	—	—
Kaarli güm.	35	21. 1.35.	—	—	15	12	—	4	4
XVII linna alg.	43	7. 3.35.	—	1	12	13	3	13	7
Merirühm	7	1. 9.35.	—	—	3	4	—	—	—
Mlvk. staap ja va- nakotkad	14	3. 2.31.	1	1	—	—	—	—	—
	222	—	1	9	59	52	14	35	46

N. K. Kalevi malevkonna juhtkond 1936. Keskel pealik ltn. E. Kumari

mist ja pallimängu, mida on võimaldanud S.-S. Kalevi lahke vastutulek tasuta võimla kasutada andmisega. Kergejõustikus, suusatamises ja ujumises on Kalevi malevkond parimaks malevkonnaks, kelle käes ka on praegu rändauhinnad.

Poiste omategevusest omavad väga suure tähtsuse talvise tegevuse ajal korraldatud pidulikud koondused, pidud ja aktused. Nii väärivad märkimist surnutepühadel korraldatud jumalateenistus langenud kalevlaste hauasamba juures Rahumäel 1935. a. hällisügisel.

Noorkotkaste koondusel on tehtud peamiselt noorkotkaliikliku kasvatustööd, istutades poistesse tugevat töötahet, arendades neis rahvuslikku vaimu, kasvatades neist meest meeste ridadesse. Üldine koonduste arv annab tõendust sellest suurest tööst, mida poisid teevad enda arendamiseks.

Malevkonna organiseerimises ja tegevuses on suuresti kaasa aidanud rühmade vanakotkad, kellele peab eriti tänulik olema nende kaastöö ja rühmas. Rühmade vanakotkasteks

abi eest noortele on praegu hrad

Voorman, Käevart, Rägastik, Lints, Kalev, Vahur ja Abram. Vanimaks tegelaseks malevkonna juures on J. Vestholmi gümn. rühma auvanakotkas hra Lagus, kes, olles vanakotkaks 1933. a. suvest kuni 1936. a., on viinud mainitud rühma esirinda malevkonnas. Malevkonna pealikuks on praegu ltn. Kumari, abiks ltn. Mihkelson, propagandapealikuks P. Teller, õppepealikuks ltn. Lõmmikson, lippuriks Sepa ja signalistikks Hoffart.

17. novembril 1933. a. asutati vanematekogu, luues seega tiheda kontakti k.-l. Kalevi malevkonnaga, lastevanematega ja koolidega. 21. nov. 1934. a. asutati Noorkotkaste Sõprade Klubi Kalevi osakond, kes igakülgse tegevusega on püüdnud aidata tõsta malevkonna majanduslikku seisust.

Eriti tuleb rõhutada tihedat kontakti, mis valitseb Noorte Kotkaste Kalevi malevkonna ja teiste Kalevi organisatsioonide vahel. Igast suuremast üritusest on alati võtnud osa k.-l. Kalevi malevkond, S.-S. Kalevi, naiskodukaitse Kalevi jaoskond, Kalevlaste Ühing, Kalevi üksik jalaväe pataljon ja Kalevi kodutütred. Majan-

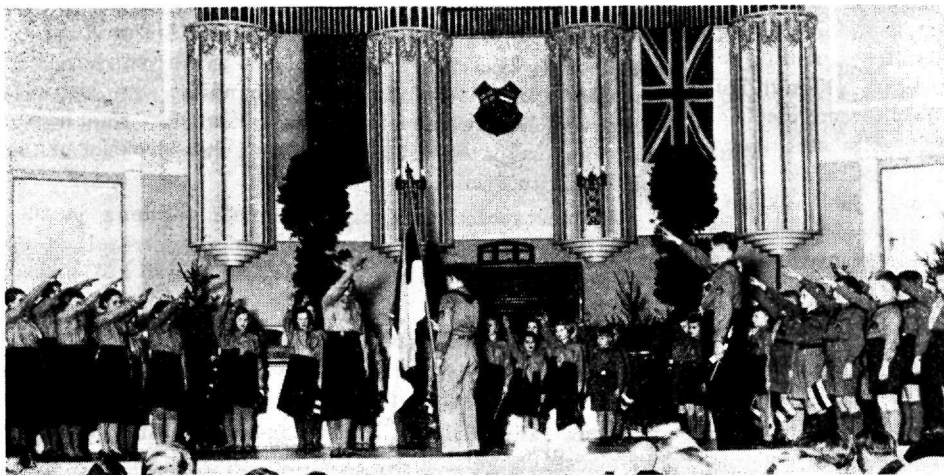

Lipu annetamine Kalevi N. K. malevkonnale 24. II 35

duslikult on need organisatsioonid igati kaasa aidanud noorte olukorra parandamiseks rahasummade annetamisega, ruumide kasutada andmisega, malevkonnale väärtuslikke kinke tehes. Naiskodukaitse liikmete virgad käed valmistasid malevkonnale väärtusliku lipu, mille üleandmine toimus 24. veebruaril 1935. a.

Oma 5-dal hällipäeval Noorte Kotkaste Kalevi malevkond tänab kõiki neid isikuid ja organisatsioone, kes noorte tööd on soodustanud, ja töötab ka tulevikus kasvada ja areneda tõsisteks isamaa poegadeks, kellest võrsub tugev eesti mees ja oma kodu ja rahvast armastav riigikodanik.

P. Teller,
malevkonna propaganda-
pealik.

Inglise kolledži rühm ja kodutütred pidulikul koondusel koolipeol 2. III 35

Elu King

Näitleja Arnold Vaino jutustus vabadussõja-päevilt.

Alljärgneva lookese jutustas kord „Estonia“ näitleja Arnold Vaino. Saime juhuslikult kokku kohtus, kus oli käimas mingi mõrvarite protsess. Vaino oli tulnud kohtusse vaatama protsessi tegelasi ja tunnistajaid, et nende tüüpe kasutada tulevikus lavakujude andmisel. Nagu jutlemisel selgus, on mõnedki ta lopsakad ja elulised kujud laval sündinud just kohtust hangitud muljete järgi.

Vaheajal kaldus jutt kuidagi kuritegevusele. Soodustas sel teemal rääkimist ju ümbrus ja olukord ise. Sünge, tumeda mõõbliga kohtusaal, valvurite vahel kaebelune ja kohtulaua asitõendusena tapariist. Peamiselt keerles meie vestlus roimarite südametunnistuse ümber.

„Sellest on juba palju aastaid tagasi,“ algas Vaino, „kui juhtus mul endal üsna kummaline lugu. Südame-tunnistus päästis tol ajal mu elu.“

Jäin tähelepanelikult kuulama. Oodatav jutustus kujunes töötada ülihuvitavaks, pealegi kui jutustab seda mees, keda on raske panna kõnelema endast.

„Mu öde suri, kui olin üsna pisike poisiplõnn,“ jatkas Vaino.

„Võisin vahest olla nii aastat 6 või 7. Elasin vanematega tol ajal Tartus. Vanemad käisid tööl ja mina askeldasin omapead ringi, nagu teeb enamik sellevanuseid jõnglasi. Kindlaks ülesandeks oli mul käia iga päev õe haul lilli kastmas. Tegin seda meeeldi, sest olin osanud kaubelda vanematelt selle eest korraliku honorari. Sain iga käigu eest 3 kopikat.“

Käigud kalmistule tegin suuremalt jaolt üksinda. Sõpru mul ikka mõni oli, aga neile ei meeldinud vahe-tada kärarikast tänavat hetkekski kalmistu vaikusega. Muidugi ei tahtnud ma oma honorari ka kellegagi jagada.

Ühel päeval seadsin jälle sammud kalmistu poole. Marssisin vapralt piki Riia tänavat, peos tuli üsna hõbedast kahekümne-kopikaline. Nimelt ei olnud vanemal tol silmapilgul peenemat raha ja oma tasu nõudsin umbusklikult alati ette, sest mis käes, see käes. Seitseteist kopikat pidin kalmistult tagasi tulles andma tagasi.

Nii siis sibasin piki tänavat ja haudusin oma väikeses peas, mida ma endale kolme kopika eest võin lubada. Ideid oli mitmesuguseid, kuid kõige rohkem keerles mõte ikka maiustuste ümber.

Järsku paelus mu tähelepanu salkkond omataolisi jõnglasi, kes mängisid ühe hoovivärava juures „sussi“ ühekopikaliste rahadega. See on nimelt sellane mäng, et üks mängust osavõtjaist viskab oma raha vastu seinale, kust see pörkab tagasi. Teised teevad sedasama. Iga viske järele mõõdetakse maasolevate rahade vahet vaksaga ja viskaja, kelle rahast vaksakaugusel asetsevad teised rahad, saab need endale. Hea õnne ja osavuse juures on sel mängul päris kenad võiduvõimalused.

Jäin seisma ja mängu jälgima. Sisemuses kihvatas: et kui katsuks ka korra. Kolme kopikaga võiks ju riskeerida. Tammusin seal vist nii hädiselt ja kibeleva olemisega, et teised jalamaid nagu lugesid mu mõtteid. Kutsusid mängima. Venitasin enda ligemale, et mängiksin küll, aga, näe, pole peent raha. Üks tatise ninaga semlakitest kohe nõus vahetama raha. Kõlistab taskus vaskrahasid, et muudkui anna aga siia. Küll ta juba peeneks lööb. Ulatasin raha. Nägin oma hõbetükki viimast korda, kui panin ta väljasirutatud räpa-sele käele. Järgmisel hetkel oli see määratud rusikas ühes ta omanikuga kadunud hoovivärava taha, jättes mind juhmilt vahtima. Keelt näitas see semlak mulle veel hoovivärava vahelt ja rahast olin samahästi lahti kui kogu sellest seltskonnast, kes jooksis nagu kokkuräägitult laiali.

Esimeses ahastuses pistsin kurjalt tõinama ja tuhatnelja kodu poole plagama. Muidugi sain seal oma-kord sauna, mis oli kindlasti rohkem väärt kui kakskümmend kopikat.

Varsti vajus see juhtum unustuse hõlma, nagu inimene unustab raskemadki kaotused. Elu läks edasi omasoodu. Sirgusin ja hakkasin tallama kooliteed.

Oma raharöövilt juhtusin nägema sageli. Läksime üksteisest kaugelt mööda. Mina teatava vastikustundega ja ettevaatusega. Temas märkasin aga süütunnet Alati hoidus ta minust eemale ja kui juhtusime mõni-

kord vastamisi, ei julgenud ta vaadata mulle silmi. Lõi silmad maha, pilgus kummaline läige, nagu mingi segu süütundest ja südametunnistuse piinast.

Aastad möödusid. Seljataha jäi kuldne noorus. Käisin juba keskkoolis. Silmaring laienes. Revolutsiooni päevil olin teiste omasugustega juba täis mässuvaimu. Tulid üpris segased ajad meie kodumaale. Sakslaste okupatsiooni ajal astusin koos koolivendadega omakaitseesse — praeguse kaitseliidu algrakukesse. Saime relvad ja kibelesime rahutult suurte sündmuste ootel.

Hallikiivrimehed — sakslased — lahkusid. Punane laine ujutas üle kogu maa ja minu kodulinna. Olime sunnitud minema põranda alla, et mitte lasta endid lüüa surnuks nagu kaitsetud kärbsed.

Tol ajal ei võinud olla julge oma elu eest kusagil. Igasugused kahtlased ja musta minevikuga tüübid olid komissarideks ja verejanuliste jõukude juhtideks. Lõi õitsele spekulatsioonid inimeludega. 40 rubla oli igalt hingelt tasuks neile, kes andsid toleaegeisele võimudele üles eestimeelseid inimesi. Suurt jahti peeti just oma-kaitse liikmeile.

Üks mu koolivendadest teenis sel ajal selle äriaga ränka raha. Oli ju tal teada meie meelsus ja osavõtt omakaitsest.

Mäletan, see oli ühel õhtul, kui peeti mingit pidu käsitööliste seltsis. Viibisin oma tuttavatega peol. Ei märganudki midagi erilist, kui järsku ilmus mu juure kaks relvastatud punaväelast. Vangistuskäsk pisteti mu nina alla ja paluti tulla kaasa. Ukse vahelt silmasin koolivenda, kes organiseeris arreteerimist. Vastuhakkamine oli mõttetud, tuli minna kaasa. Kujutlesin mõttes ette oma edaspidist saatust, püüdes olla väliselt rahulik, kuigi jõuetu viha ähvardas matta hingamise. Lugesin end juba kadunuks, sest üldiselt oli teada kõigi arreteeritute tee: vangla, paar päeva piinamist ja lõppeks päästev kuul mõne punaväelase revolvrilt.

Pääsuks polnud enam mingeid väljavaateid. Alistasin, et minna vastu ootavale julmusele ja piinadele. Hakkasin liikuma pidusaalist välisukse poole, saadetuna kahest valvurist. Poolal teel peatati meid. Nägin üht meest mind saatvaile punaväelasele midagi seletavat. Punaväelased võtsid valveliseisaku. Kuulsin meest ütlevat: „Olen komissar, laske see mees jalamaid vabaks, sest tunnen teda lapsest saadik ja vastutan täieliselt tema eest.“ Punaväelased taandusid ja lahkusid, andes au mu päästjale.

Vaatasin ligemalt oma saladuslikku päästjat. Näis nagu olevat tuttav. Pingutasin mälu, et meenutada, kus ma olen näinud seda noorukest komissari. Järsku, nagu heleda välgusähvatuse valgel, nägin väljasirutatud rüüast kätt, tatise ninaalusega ja määrdunud näoga poisiklutti, kelle pihku olin pistnud aastate eest kerge-meelselt oma kahekümnelise hõbetüki. Tema, mu vaenlane, oli mind päästnud. Enam ei löönud ta silmi valuliselt maha. Uhke tuluke läikis ta silmis, kui ta noogutas mulle peaga. Mõistsime üksteist sel hetkel rohkem kui kogu möödunud aastate jooksul kokku. Ta oli oodanud aastaid, vaevelnud oma südametunnistuse piinade käes ja nüüd oli tal avanenud võimalus tasuda väärikalt oma eksimust.

Kuid olukorra tõsidus ei annud aega tunnete väljendusele. Läbi rahva trügis pisike poiss, kes sosistas mulle: „Punakomissar väljas käsutab mehi Teie uuesti arreteerimiseks.“ Nägin mehi tulevat uksest uuesti saali. Kasutasin hetkelist segadust ja lipsasin tagauksest välja — vabadusse.

Koju ei julgenud minna. Aimus ütles, et sealt tabatakse mind otsekohe. Pimedas hiilisin linnast välja, kaugele maa sisse, kus hoidsin end varjul mõned päevad. Nagu hiljem kuulsin, käinudki punaväelased mu korteris ja tuhkinud selle põhjalikult läbi. Midagi nad sealt ei leidnud, sest olin relvad peitnud hoolikalt ahju laele liiva ja savi alla.

Linna tagasi jõudsin parajasti sel ajal, kui Eesti väed löid viimseid punaväelasi Tartust välja. Kahe rinde vahelt pääsin vaevu tagasi omaste juure. See oli päev hiljem, kui minuga ühel ajal arreteeritud tapeti metsikus veresaunas krediitkassa keldris . . .

Jah, see oli kummaline juhus, võib-olla ka saatuse,“ lõpetas Vaino oma jutustuse. „Kahekümnekopikaline hõberaha päästis tol korral mu elu.“

„Aga kuhu jäi su elupäästja? Nägid teda veel hiljem,“ küsisin jutustajalt hetkelise vaikuse järele.

„Ei. Ta kadus punasalkadega Venemaa sügavusse. Kes teab, kuidas läks tema elu.“ Ja viivu pärast, vaadates kaugusse, jätkas ta: „Nagu kahju temast. Tahaksin kord pigistada mehisele ta kätt, et ta teaks, kui võrd hindan teda kui inimest, hoolimata ta meelsusest ja maailmavaatest.“

Kell helises. Rahvas kohtusaalis tõusis püsti. Raskelt kajasid kohtu eesistuja sõnad umbses saalis, kui ta luges ette süüdimõistva otsuse noore mõrvari kohta.

Heikki.

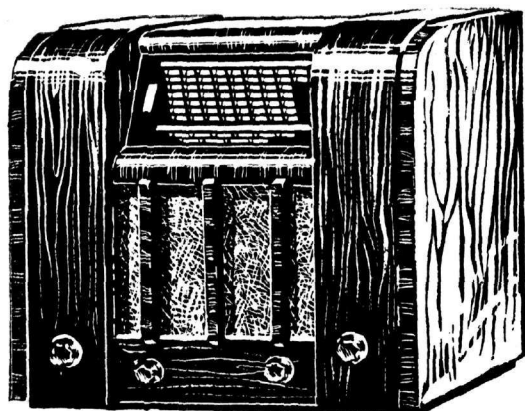

Järgmine „Kaitse Kodu!“ number ilmub laupäeval,
22. veebruaril s. a.

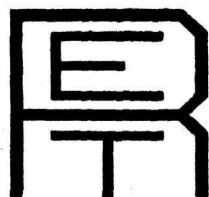

Kui hea raadio, siis ainult

RET RAADIO

**Kõrge kvaliteediga
kodumaa töö**

kaubamärgiga.

- „Maret“, 3-lambiline patarei-
vastuvõtja . . . . . Kr. 130.—
- „Lemmik“, 4-lambiline pata-
reisuper . . . . . Kr. 205.—
- „Pioneer“, 5-lambiline võr-
õusuper . . . . . Kr. 195.—
- „Kosmos“, 5-lambiline luk-
sussuper . . . . . Kr. 260.—

O.ü. Raadio-Elektrotehnika Tehase
„RET“ vastuvõtjad toovad Teile koju
kõik kaunid helid koogu maailmast.

RAADIO-KOOPERATIIV

Tallinn, S. Karja 9 © Tartu, Promenadi 5 © Pärnu, Rüütili 40 © Rakvere, Tallinna t. 25

Peale selle saadaval üle maa kõigis suuremates keskustes

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2. 1936.